

LÄÄNEMAA OMAVALITSUSTE
ÜHTNE JÄÄTMEKAVA
2016 - 2020

Sisukord

Sissejuhatus.....	4
Jäätmehoolduse õiguslikud alused.....	4
Üldine jäätmekäitluspoliitika.....	5
Maakonna lühiülevaade.....	6
Jäätmehoolduse hetkeolukord.....	7
Üldised andmed.....	7
Olmejäätmed.....	8
Segaolmejäätmed.....	10
Biojäätmed.....	11
Pakendijäätmed.....	12
Paber ja papp.....	16
Ohtlikud jäätmed.....	17
Elektroonikaromud.....	17
Patareid ja akud.....	18
Vanarehvid.....	19
Romusõidukid.....	19
Põllumajandusplasti jäätmed.....	19
Suurjäätmed.....	20
Ehitus- ja lammutusjäätmed.....	20
Jäätmehooldus väikesaartel.....	21
Jääkreostusobjektid.....	21
Maastikupilti kahjustavad ehitised.....	21
Suletud prügilad.....	24
Suuremad kõrvaldamis- ja taaskasutusrajatised.....	25
Jäätmekäitluskohad.....	26
Läänemaa jäätmejaam.....	26
Lihula jäätmejaam.....	27
Pürksi jäätmeoidla.....	27
Haapsalu keskkonnajaamad.....	27
Korraldatud jäätmevedu.....	27
Järelevalve.....	28
Jäätmehoolduse rahastamine.....	28
Kohalike omavalitsuste jäätmehooldusalane koostöö.....	30

Läänemaa omavalitsuste ühtne jäätmekava 2016-2020

Jäätmetekke vältimine ja vähendamine.....	31
Teadlikkuse tõstmine.....	31
Jäätmekava rakendamise mõju keskkonnale.....	31
Hinnang eelmise jäätmekava raames seatud eesmärkide täitmisele.....	32
Hinnang jäätmevoogude arengule tulevikus.....	33
Eesmärgid ja tegevuskava.....	33

Sissejuhatus

Läänemaa ühtse jäätmekavaga on hõlmatud kõik Läänemaa kümme omavalitsust: Haapsalu linn, Hanila, Kullamaa, Lihula, Lääne-Nigula, Martna, Noarootsi, Nõva, Ridala ja Vormsi vallad.

Läänemaa omavalitsuste ühtse jäätmekava koostamise eesmärk on jäätmekäitluse hierarhiat järgiva jäätmehoolduse arendamine kohaliku omavalitsuse tasandil, st järgida ja rakendada jäätmetekke vältimist ja vähendamist, toodete korduskasutust, jäätmete ringlussevõttu ning keskkonnateadlikkust. Kava koostamisel on lähtutud „Riigi jäätmekavast 2014–2020“ ning kehtivatest jäätmemajandust reguleerivatest õigusaktidest.

Läänemaa omavalitsuste eelmine ühtne jäätmekava koostati aastateks 2009-2015 ning ühtse jäätmehoolduse arendamisega jätkatakse.

Jäätmekava koostamisel on alusandmetena kasutatud Keskkonnaagentuuri jäätmearuandluse infosüsteemi (JATS)¹ andmeid ja Säästva Eesti Instituudi olmejäätmete sortimisuuringu lõpparuannet „Eestis tekkinud segaolmejäätmete, eraldi kogutud paberi- ja pakendijäätmete ning elektroonikaromu koostise uuring“², mille tulemusi võib üle kanda ka käesoleva jäätmekavaga hõlmatavale alale.

Jäätmehoolduse õiguslikud alused

Euroopa Liidu liikmesriikide jäätmealased õigusaktid põhinevad järgnevatel raamdirektiividel:

- Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2008/98/EÜ, (jätmedirektiiv)
- Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 91/689/EMÜ, (ohtlike jäätmete direktiiv)
- Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv (EÜ) 1013/2006, (jätmeveo direktiiv)

Nende raamdirektiivide baasil on EL vastu võtnud rida õigusakte, mis käsitlevad kindlat liiki jäätmeid nagu: vanaõli, pakend, kaevandustööstuse jäätmed, patareid, polüklooritud bifenüülid ja – terfenüülid, elektroonikaromud ja mootorsõidukid. Lisaks õigusaktid jäätmesaadetiste kontrolli ja järelevalve kohta.

Pakendit ja pakendijäätmeid käsitlevate õigusaktide alusaktiks on Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 94/62/EÜ pakendi ja pakendijäätmete kohta.

Eesti õigusaktid, mis käsitlevad jäätmehooldust ja millel põhinevad alamastme õigusaktid on:

- Jäätmeseadus
- Pakendiseadus
- Pakendiaktsiisi seadus

Eesti peamine jäätmete kogumist ja käitlemist reguleeriv jäätmeseadus sätestab jäätmehoolduse korralduse, nõuded jäätmete tekke ning jäätmetest tuleneva tervise- ja keskkonnaohu vältimiseks, sealhulgas meetmed loodusvarade kasutamise tõhususe suurendamiseks ja sellise kasutamise ebasoodsa mõju piiramiseks, samuti vastutuse kehtestatud nõuete rikkumise eest.

1. Keskkonnaagentuuri jäätmearuandluse infosüsteem. <https://jats.keskkonnainfo.ee/main.php?public=1>

2. SA Stockholmi Keskkonnainstituudi Tallinna Keskus, Säästva Eesti Instituut 2013 „Eestis tekkinud segaolmejäätmete, eraldi kogutud paberi- ja pakendijäätmete ning elektroonikaromu koostise uuring“. www.envir.ee/sites/default/files/sortimisuuring_2013loplik.pdf

Pakendiseadus sätestab üldnõuded pakendile ja pakendi kasutamisele, pakendi ja pakendist tekkivate jäätmete vältimise ja vähendamise meetmed, pakendi ja pakendijäätmete taaskasutusüsteemi korralduse, nõuded pakendiregistrisse esitatavate andmete audiitorkontrollile ning vastutuse kehtestatud nõuete täitmata jätmise eest.

Üldine jäätmekäitluspoliitika

Euroopa Liidu jäätmepoliitika põhimõtted ja suunad kujundavad selle liikmesriikide riiklikke jäätmekäitluspoliitikaid, mis omakorda on aluseks kohalike omavalitsuste jäätmehoolduse korraldamisele.

Euroopa Liidu jäätmedirektiivist tuleneb jäätmekava koostamise kohustus. Riigi jäätmekava on jäätmehooldust korraldav ja suunav valdkonna strateegiline arengukava. Selle peamine eesmärk on korrastada ning korraldada jäätmehooldust süsteemselt kõigil valdkonna tasanditel. Arengukava ühtlustab eesmärgid riigi kui terviku jaoks, seab sihid ja ülesanded kohalikele omavalitsustele, ettevõtjatele, tootjatele ja elanikkonnale.

Riiklik jäätmekava juhindub strateegiatest, mis püstitavad riigi pikemaajalisi eesmärke jäätmevaldkonnas:

- Eesti säästva arengu riiklik strateegia Säästev Eesti 21, mis seab üheks eesmärgiks ökoloogilise tasakaalu säilitamise. Eesmärgi komponentideks on loodusvarade kasutamine viisil ja mahus, mis kindlustab ökoloogilise tasakaalu; saastumise vähendamise; loodusliku mitmekesisuse ja looduslike alade säilitamise.

Saastumise vähendamise indikaatoriteks on muu hulgas jäätmemajanduse tase (jäätmete sorteerimise ja utiliseerimise aste (vähemalt 75% jäätmetest), pakendimaksu osakaal toodangu maksumuses; jääkide osa toodangust; korduvkasutataval toorainel põhineva toodangu osakaal).

- Eesti Keskkonnastrateegia 2030, mille eesmärk jäätmevaldkonnas on järgmine: aastal 2030 on tekkivate jäätmete ladestamine vähenenud 30% ning oluliselt on vähendatud tekkivate jäätmete ohtlikkust.

Jäätmete ladestamise vähendamiseks on oluline märkimisväärselt vähendada jäätmeteket, suurendada jäätmete sortimist, taaskasutamist, sh ringlussevõttu. Oluline on ka vähendada jäätmete ohtlikkust ning ohtlike ainete sisaldust jäätmetes, see ühtlasi väldib jäätmete käitlemisel õhku, vette ja pinnasesse sattuvate heitkoguste suurenemist.

Riigi jäätmekavas 2014–2020 ning selle rakendusplaanis aastateks 2014–2017 on jäätmekäitluse eesmärgid ja vajalikud tegevused täpsemalt kirjeldatud. Riigi jäätmekava peaesmärk on jäätmekäitluse hierarhiat järgiv säästev jäätmehooldus ning seda silmas pidades on kavas püstitatud kolm strateegilist eesmärki:

- Vältida ja vähendada jäätmeteket, sh vähendada jäätmete ohtlikkust.
- Võtta jäätmed ringlusse või neid muul viisil taaskasutada maksimaalsel tasemel.
- Vähendada jäätmetest tulenevat keskkonnariski, tõhustades muuhulgas seiret ning järelevalvet.

Kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse järgi on omavalitsusüksuse ülesandeks korraldada antud omavalitsuses jäätmehooldust, seega on kohalikul omavalitsusel piirkonna jäätmehoolduse arendamisel pearoll. Kohaliku omavalitsuse täpsemad ülesanded jäätmehoolduse korraldamisel määrab kindlaks jäätmeseadus.

Vastavalt jäätmeseadusele on kohaliku omavalitsuse ülesanded järgnevad:

- Arendada jäätmehooldust oma haldusterritooriumil, mis tähendab jäätmealase teabe levitamist, jäätmealast nõustamist ja jäätmehoolduse kavandamist või muud tegevust, mille eesmärk on vältida või vähendada jäätmeteket ning tõsta jäätmehoolduse taset.
- Korraldada jäätmete sortimist, sealhulgas liigiti kogumist, et võimaldada nende taaskasutamist võimalikult suures ulatuses.
- Koostada jäätmehoolduse arendamiseks jäätmekava.
- Korraldada oma haldusterritooriumil kodumajapidamises tekkivate ohtlike jäätmete kogumist ja nende üleandmist jäätmekäitlejale.
- Korraldada oma haldusterritooriumil olmejäätmete kogumist ja korraldatud jäätmeveo rakendamist.
- Korraldada korraldatud jäätmeveoga hõlmatud jäätmete taaskasutamist või kõrvaldamist.
- Koostada ja kinnitada jäätmehoolduseeskiri ning teha jäätmehoolduseeskirja täitmise üle pidevat järelevalvet.
- Esitada jäätmeloa andjale oma arvamus jäätmeloa taotluse kohta.

Lisaks jäätmeseadusele reguleerib kohaliku omavalitsuse kohustusi ka pakendiseadus, mille kohaselt on kohaliku omavalitsuse ülesanne korraldada oma haldusterritooriumil pakendite ja pakendijäätmete kogumist.

Keskkonnaministri määruse „Olmejäätmete sortimise kord ning sorditud jäätmete liigitamise alused“ kohaselt korraldab kohalik omavalitsus olmejäätmete tekkekohas sortimist ja liigiti kogumist.

Kohalikku jäätmehooldust arendatakse omavalitsuse jäätmekava alusel ning korraldatakse jäätmehoolduseeskirja alusel. Lääne maakonna omavalitsuste jäätmehoolduseeskiri võeti vastu 2013. aastal, sellega hõlmati Hanila, Lihula, Martna, Nõva ja Ridala vallad ning Oru, Risti ja Taebila vald, mille liitmisel on tänaseks moodustatud Lääne-Nigula vald. Vormsi valla jäätmehoolduseeskiri kinnitati 2007. aastal ning Haapsalu linna jäätmehoolduseeskiri aastal 2013. Noarootsi ja Kullamaa valdadel kehtib jäätmehoolduseeskiri aastast 2011.

Maakonna lühiülevaade

Läänemaa asub Eesti mandriosa lääneküljel, Lääne-Eesti madalikul, mille keskosa läbib Lääne-Eesti klindi paekõvikuline ahelik. Maakonda kuulub kokku 237 saart ja laidu kogupindalaga 108 km². Läänemaa rannajoone üldpikkus on ca 666 km, millest 400 km on mandriosa rannajoont.

Läänemaa kui maakond moodustati 13. sajandi esimesel poolel seoses Saare-Lääne piiskopkonna asutamisega. Tänapäevane Läänemaa hõlmab ajaloolisest maakonnast vaid selle keskosa ja tema tänapäevased piirid pandi paika 1950. aastal, kui moodustati Haapsalu rajoon. Tänapäeval moodustavad Läänemaa kümme omavalitsusüksust, mis on äratoodud tabelis 1.

Tabel 1. Läänemaa omavalitsused

	pindala km ²	rahvaarv 01.01.2015 ³
LÄÄNE MAAKOND	2383	25519
Haapsalu linn	10,59	10581
Hanila vald	232	1481
Kullamaa vald	224,57	1149
Lihula vald	375	2351
Lääne-Nigula vald	507	4162
Martna vald	269	806
Noarootsi vald	303,44	849
Nõva vald	129,6	372
Ridala vald	253,4	3353
Vormsi vald	94,98	415

1. jaanuari 2014. a seisuga oli äriregistris registreeritud 2890 Läänemaal tegutsevat äriühingut, sh 946 füüsilisest isikust ettevõtjat. Ettevõtete arvu järgi tegutsesid Läänemaa ettevõtted enim põllumajandus-, metsandus- ja kalapüügi valdkonnas, sellele järgnesid hulgi- ja jaekaubandus ning kutse-, teadus- ja tehnikaalase tegevuse valdkonnad.

37,6 % ettevõtete koguarvust on registreeritud Haapsalu linnas, 14,76 % Ridala vallas, 13,95 % Lääne-Nigula vallas ning 9,45 % Lihula vallas. Haapsalu linnas registreeritud ettevõtted tegelesid enim hulgi- ja jaekaubanduse valdkonnas. Töötleva tööstuse ettevõtted on registreeritud enamasti Haapsalu linna, Lääne-Nigula ja Ridala valda (arvuliselt vastavalt 58,36 ja 26).

Läänemaa ettevõtetest ca 95 % olid alla 10 töötajaga, vaid ühes ettevõttes töötas rohkem kui 250 inimest ning 17-s oli 50-249 töökohta ja 84-s 10-49 töötajat.⁴

Jäätmehoolduse hetkeolukord

Üldised andmed

Tabelis 2 on välja toodud jäätmete koguteke (tonnides) jäätmekavaga hõlmatud omavalitsustes aastatel 2009-2014 (JATS-i andmetel ning Vormsi valla 2014. aasta jäätmete kogutekke puhul on arvestatud nii JATS-i andmeid kui valla enda andmeid olmejäätmete kohta). Silmas tuleb pidada, et Ridala vallas asub jäätmejaam, mis teenindab ka teisi omavalitsusi ning Lääne-Nigula ja Lihula vallas saavad inimesed ära anda vanarehve ning romusõidukeid.

2014. aastal suurenes Ridala ja Vormsi valdades jäätmete koguteke hüppeliselt, kuna 2014. aastal koguti ettevõtete poolt neis valdades liigiti betooni, telliseid, plaate ja keraamikatooteid (jäätmete alagrupp 17 01) vastavalt 11 680,160 tonni ja 1800 tonni, kuid eelneval 2013. aastal

3. Andmed pärinevad rahavastikuregistrist

4. Ülevaade Läänemaa ettevõtlusest, Läänemaa portaal (<http://www.laanemaa.ee/?id=5316>)

antud jäätmeid JATS-i andmetel neis valdades liigiti ei kogutud. Ridala vallas lammutati Kiltsi Õppekeskuse kinnistutel olevad hooned ning Vormsi vallas vanad viljakuivatushooned, nende hoonete lammutamisel tekkinud jäätmete tõttu ongi jäätmete koguteke võrreldes eelmiste aastatega suurenenud.

Tabel 2. Jäätmete koguteke (tonnides) omavalitsustes aastatel 2009-2014 (JATS-i andmetel)

	Aasta					
	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Haapsalu linn	12005	7489	6625	8131	13702	11609
Hanila vald	823	1541	1292	353	391	386
Kullamaa vald	618	232	167	225	192	126
Lihula vald	439	491	396	403	1414	813
Lääne-Nigula vald	2911	2906	2874	2561	2485	2541
Martna vald	177	358	190	305	144	194
Noarootsi vald	184	233	367	347	463	405
Nõva vald	85	84	257	180	170	185
Ridala vald	2709	3070	3914	3013	3341	14343
Vormsi vald	48	42	66	83	56	1896

Olmejäätmed

Olmejäätmed on kodumajapidamisjäätmed ning kaubanduses, teeninduses või mujal tekkinud oma koostise ja omaduste poolest samalaadsed jäätmed. Vastavalt jäätmeseadusele korraldab kohaliku omavalitsuse üksus oma haldusterritooriumil olmejäätmete, eelkõige prügi ehk segaolmejäätmete, nende sortimisjääkide ja olmejäätmete tekkekohas liigiti kogumisel tekkinud jäätmeliikide kogumise ja veo.

Olmejäätmete sortimise korra järgi tuleb olmejäätmete sortimisel tekkekohas liigiti koguda vähemalt järgmised jäätmeliigid vastavalt jäätmenimistu jäätmeliikide või alajaotiste koodidele:

- paber ja kartong (jäätmekood 20 01 01)
- plastid (jäätmekood 20 01 39)
- metallid (jäätmekood 20 01 40)
- klaas (jäätmekood 20 01 02)
- biolagunevad aia- ja haljastusjäätmed (jäätmekood 20 02 01)
- biolagunevad köögi- ja sööklajajäätmed (jäätmekood 20 01 08)
- bioloogiliselt mittelagunevad aia- ja haljastusjäätmed (jäätmekood 20 02 02, 20 02 03)

- pakendid, sealhulgas paber ja kartong pakendid (jäätmekood 15 01 01), plastpakendid (jäätmekood 15 01 02), puitpakendid (jäätmekood 15 01 03), metallpakendid (jäätmekood 15 01 04), komposiitpakendid (jäätmekood 15 01 05), klaaspakendid (jäätmekood 15 01 07), tekstiilpakendid (jäätmekood 15 01 09) ja muud jäätmeseaduse §-s 7 esitatud olmejäätmete mõistele vastavad pakendid
- puit (jäätmekood 20 01 38)
- tekstiil (jäätmekood 20 01 10, 20 01 11)
- suurjäätmed (jäätmekood 20 03 07)
- probleemtoodete jäätmed (jäätmekood 20 01 21*, 20 01 23*, 20 01 34, 20 01 35*, 20 01 36)
- jäätmenimistu alajaotises 20 01 tärniga „*” tähistatud jäätmed ning olmes tekkinud ohtlikke aineid sisaldavad või nendega saastunud pakendid jäätmekoodiga 15 01 10*

Olmejäätmete tekkekogused jäätmekavaga hõlmatud omavalitsustes 2014. aastal (JATS-i andmetel, välja arvatud Vormsi valla osas, kus aluseks on võetud valla andmed) on toodud tabelis 3.

Tabel 3. Olmejäätmete koguteke ja teke elaniku kohta Läänemaa omavalitsustes 2014. aastal

	Elanike arv aastal 2014 ⁵	Olmejäätmete teke 2014. aastal, tonn	Olmejäätmete teke elaniku kohta, kg
Haapsalu linn	10811	3138,63	290
Hanila vald	1525	206,4	135
Kullamaa vald	1149	95,24	83
Lihula vald	2430	409,59	169
Lääne-Nigula vald	4174	1290,95	309
Martna vald	839	111,21	133
Noarootsi vald	848	160,35	189
Nõva vald	379	82,65	218
Ridala vald	3376	626,68	186
Vormsi vald	415	53,42	129
Kokku:	25946	6175,12	238

Aastatel 2000-2011 tekkis Eestis olmejäätmeid keskmiselt 360 kg elaniku kohta, aastatel 2009-2011 oli liigiti kogutud olmejäätmete osakaal 20% olmejäätmete kogutekkest. Liigiti kogutud olmejäätmetest moodustavad enamiku vanapaber ja papp, metalli- ja biolagunevad köögi- ja sööklajajäätmed. 2011.a ladestati 61% tekkinud olmejäätmetest.

Aastal 2014 tekkis Läänemaal olmejäätmeid keskmiselt 238 kg elaniku kohta, st ca 122 kg vähem Eesti keskmisest, ning liigiti kogutud olmejäätmete osakaal oli ca 36% olmejäätmete

⁵ Andmed pärinevad rahavastikuregistrist

kogutekkest, mis on samuti Eesti keskmisest parem näitaja. Liigiti kogutud olmejäätmetest omakorda moodustavad liigiti kogutud pakendid 58,03%, paber ja kartong 10,68%, biojäätmed 9,71%, metall 4,23%, ohtlikud jäätmed 1,91%, elektroonika 1,24%, suurjäätmed 1,16%, klaas 0,28% ning akud ja patareid 0,03%. Tekstiiljäätmeid liigiti ei koguta.

Segaolmejäätmed

Segaolmejäätmete ehk prügi (jäätmekood 20 03 01) tekkekogused jäätmekavaga hõlmatud omavalitsustes 2014. aastal (JATS-i andmetel, Vormsi valla osas on aluseks võetud valla andmed) on toodud tabelis 4.

Tabel 4. *Segaolmejäätmete koguteke ja teke elaniku kohta Läänemaa omavalitsustes 2014. aastal (JATS-i ja Vormsi valla andmetel)*

	Elanike arv aastal 2014 ⁶	Segaolmejäätmete teke 2014. aastal, tonn	Segaolmejäätmete teke elaniku kohta, kg
Haapsalu linn	10811	2477,125	229
Hanila vald	1525	196,125	129
Kullamaa vald	1149	91,153	79
Lihula vald	2430	393,091	162
Lääne-Nigula vald	4174	973,843	233
Martna vald	839	109,439	130
Noarootsi vald	848	137,651	162
Nõva vald	379	62,882	166
Ridala vald	3376	584,86	173
Vormsi vald	415	53,42	129
Kokku:	25946	5079,889	196

SA Stockholmi Keskkonnainstituudi Tallinna Keskuse ja Säästva Eesti Instituudi poolt 2013 koostatud „Eestis tekkinud segaolmejäätmete, eraldi kogutud paberi- ja pakendijäätmete ning elektroonikaromu koostise uuringu” (edaspidi segaolmejäätmete koostise uuring) hinnangu kohaselt tekkis 2011. aastal Eestis ühe elaniku kohta keskmiselt 216 kg segaolmejäätmeid aastas. Läänemaal tekkis segaolmejäätmeid 2014. aastal 5079,889 tonni, st keskmiselt 196 kg elaniku kohta.

Segaolmejäätmed on korraldatud jäätmeveoga liidetud Haapsalu linnas, Ridala, Hanila, Lihula, Lääne-Nigula, Martna ja Nõva valdades. Kullamaa, Noarootsi ja Vormsi valdades korraldatud jäätmevedu rakendatud ei ole, seda lubab ka hetkel kehtiv jäätmeseadus, mille kohaselt kohaliku omavalitsuse üksusele, mille haldusterritooriumil elab vähem kui 1500 inimest, korraldatud jäätmeveo korraldamise kohustus ei laiene. Kullamaa ja Noarootsi valdades sõlmib jäätmevaldaja segaolmejäätmete veo lepingu vabalt valitud ettevõttega, kellel on vastav jäätmeluba. Vormsil saavad elanikud segaolmejäätmed üle anda külades paiknevatesse

⁶ Andmed pärinevad rahavastikuregistrist

prügimajadesse. Vallavalitsus korraldab prügimajadest sorteeritult kogutud jäätmete veo oma jäätmekeskusesse, kus jäätmed pressitakse. Pressitud jäätmed antakse üle Ragn-Sells AS-ile.

Segaolmejäätmete koostise uuringust selgub, et segaolmejäätmetest moodustavad biojäätmed (biolagunevad köögi- ja haljastusjäätmed) keskmiselt 31,8%, plast 18,1%, paber ja papp 13,5%, klaas 5,2%, tekstiil ja rõivad 5,1%, metall 4,7%, puit 2%, elektroonikaromu 1,8% ning ohtlikud jäätmed 1,4 %. Samast uuringust järeldub, et segaolmejäätmetena antakse üle keskmiselt 28,5% pakendijäätmeid (plast-, klaas-, metall-, paber- ja papp ning puidupakendid).

Lähtuvalt JATS-i andmetest ja segaolmejäätmete uuringu tulemustest saab tuletada arvutusliku jäätmete kogutekke jäätmeliikide kaupa ning arvutada mitu % antud jäätmegrupist liigiti koguti.

Biojäätmed

Vastavalt jäätmeseadusele on biojäätmed järgmised biolagunevad jäätmed:

- Aia- ja haljastusjäätmed
- Kodumajapidamises, jaemüügikohas ja toitlustusasutuses tekkinud toidu- ja köögijäätmed
- Toiduainetööstuses tekkinud jäätmed, mis on oma koostise ja olemuse poolest samalaadsed eelnevates punktides nimetatud jäätmetega

Prügilasse ladestavate olmejäätmete hulgas ei tohi biolagunevaid jäätmeid alates 2020. aasta 16. juulist olla üle 20 massiprotsendi.

Vastavalt riigi jäätmekavale 2014–2020 tuleb võtta jäätmed ringlusse või neid muul viisil taaskasutada maksimaalsel tasemel: biolagunevate jäätmete ringlussevõtu osakaal olmejäätmete kogumassist – 13 %, biolagunevate jäätmete osakaal ladestatavates olmejäätmete kogumassis – 20%.

Läänemaa omavalitsuste jäätmehoolduseeskirjad kohustavad biojäätmeid tekkekohal liigiti koguma. Biolagunevaid köögi- ja sööklajajäätmeid (jäätmekood 20 01 08) koguti JATS-i andmetel eraldi vaid Haapsalu linnas (21,279 tonni ettevõtete poolt). Haapsalu ja teiste Läänemaa omavalitsuste korruselamute juures reeglina köögi- ja sööklajajäätmete eraldi kogumist ei toimu, erandiks on siinkohal vaid Noarootsi vald, kus korrusmajade elanikele mõeldud biolagunevate jäätmete kiirkompostrid on paigutatud korruselamute ja koolisöökla juurde. Seega võib arvata, et suur osa korruselamutest pärinevad köögi- ja sööklajajäätmetest jõuab segaolmejäätmete hulka.

Haja- ja tiheasustuses asuvates ühepereelamute kinnistutel toimub biojäätmete kompostimine enamasti kohapeal. Kompostitavate jäätmekoguste kohta info puudub.

Aia- ja haljastusjäätmeid on võimalik tasu eest üle anda Läänemaa jäätmejaamas Ridala vallas, Lihula jäätmejaamas selline võimalus antud hetkel puudub.

Haapsalu linna parkides ja haljasaladel tekkinud jäätmeid kogutakse eraldi ja kompostitakse Metsakalmistu ääres asuval kompostimisplatsil.

Vormsil kompostitakse biolagunevate kalmistu-, aia- ja pargijäätmeid ehitus- ja lammutusjäätmete matmispaigas, kuhu lisaks vallale kuuluvatelt maadelt toodud jäätmetele võivad oma vastavad jäätmed ära anda ka eraisikud. Vormsil tagavad toitlustamisega tegelevad ettevõtted toidujäätmete komposteerimise oma kinnistul.

Lihulas kompostitakse biolagunevad kalmistujäätmed Kirbla külas ja Lihula linnas asuvate kalmistute ääres. Valla haljasaladelt kogutud lehed viiakse AS-i Matsalu Veevärk mudakompostimise platsile Lihulas Oja tn 8.

JATS-i andmetel koguti aia- ja haljastusjätmeid (jäätmekood 20 02 01) eraldi Haapsalu linnas (250,860 tonni ettevõtete poolt) ning Ridala vallas (1,26 tonni kodumajapidamistelt).

Lääne-Nigulas on Vallavalitsuse andmetel aia ja haljastusjätmeid 2014. aastal kogutud tiheasustusaladelt 1,5 tonni.

Segaolmejäätmete koostise uuringu järgi on köögi- ja haljastusjätmete osakaal segaolmejäätmetes Eestis keskmiselt 31,8 %, sellest suurema osa moodustavad toidu- ja köögijäätmed (26,9%).

2014. aastal koguti Läänemaa omavalitsustes biojätmeid liigiti 273,399 tonni ning koos segaolmejäätmetega anti üle arvutuslikult 1615,4 tonni biojätmeid, st arvutuslik biojätmete koguteke Läänemaal on 1888,80 tonni. Eelnevast nähtub, et 14,5 % biojätmetest koguti liigiti.

Läänemaal moodustavad liigiti kogutud olmejäätmetest liigiti kogutud biojätmed 9,7%, olmejäätmete kogutekkest moodustavad liigiti kogutud biojätmed ca 4,4 %.

Kuigi kõikidel Läänemaa omavalitsustel ja omavalitsuste elanikel on võimalik viia oma aia ja haljastusjätmed Läänemaa jäätmejaama, siis otstarbekam ja mugavam on käidelda antud jätmeid tekkekohale ligemal. Seega on vajalik kompostimisväljakute võrgustikku tihendada. Näiteks Lihula linna eramajade elanike jaoks on haljastusjätmete puudulik käitlus probleemiks: jätmeid tekib suurtes kogustes ning oma kinnistu piires neid kompostida ei taheta. Tulevikus loodetakse aia- ja haljastusjätmete käitlus lahendada koostöös AS-iga Matsalu Veevärk.

Biojätmete liigiti kogumise edendamiseks tuleb omavalitsustes:

- rajada kompostimisväljakuid
- kaaluda korteriühistutele kompostrite või biolagunevate jätmete mahutite paigaldamise korrusmajade juurde kohustuslikuks tegemist(juhul kui biojätmete edasine käitlemine on korraldatud)
- propageerida kompostimist oma kinnistu territooriumil
- koolitada inimesi jätmeid kompostima
- tõsta inimeste teadlikkust jätmete liigiti kogumisest
- kaaluda biojätmete liitmist korraldatud jäätmeveoga, kus liigiti kogutud biojätmete vedu oleks oluliselt odavam segaolmejäätmete veost, motiveerides nii inimesi jätmeid kohapeal sorteerima
- parandada järelevalvet jäätmehoolduse üle

Pakendijätmed

Pakendiseaduse kohaselt on pakend mis tahes materjalist valmistatud toode, mida kasutatakse kauba mahutamiseks, kaitsmiseks, käsitsemiseks, kättetoimetamiseks või esitlemiseks selle kauba olelusringi vältel: toormest kuni valmiskaubani ning tootja käest tarbija kätte jõudmiseni. Pakendiks loetakse ka samal eesmärgil kasutatavaid ühekorrapakendeid.

Alates 2004. aastast rakendatakse Eestis pakendite kogumise ja taaskasutamise korraldamisel tootjavastutuse põhimõtet. See tähendab, et pakendiettevõtjad peavad turule lastud kauba pakendi ja sellest tekkinud pakendijätmed kokku koguma ja taaskasutama ning kandma ise kõik jäätmekäitlusega seotud kulud.

Hetkel on Eestis kolm taaskasutusorganisatsiooni, mis koguvad tagatisrahata pakendeid:

- MTÜ Eesti Pakendiringlus
- OÜ Tootjavastutusorganisatsioon (TVO)
- Eesti Taaskasutusorganisatsioon MTÜ (ETO)

OÜ Eesti Pandipakend kogub tagatisrahaga pakendeid.

Tagamaks jäätmete paremat korduv- ja taaskasutust tuleb pakendid ja pakendijäätmed koguda muudest jäätmetest rangelt eraldi. Tulenevalt pakendiseadusest tuleb alates 2009. aasta 1. jaanuarist pakendijäätmeid taaskasutada pakendijäätmete kogumassist vähemalt 60% kalendriaastas ja pakendijäätmete kogumassist ringlussevõetuna vähemalt 55% ja mitte rohkem kui 80% kalendriaastas. Et tagada eelpool nimetatud taaskasutamise sihtarvude täitmine, peavad pakendiettevõtjad alates 2009. aasta 1. jaanuarist taaskasutama pakendimaterjali liike kalendriaastas vähemalt järgmises ulatuses:

- 70% klaasijäätmete kogumassist ringlussevõetuna;
- 70% paberi- ja kartongijäätmete kogumassist, kusjuures 60% kogumassist ringlussevõetuna;
- 60% metallijäätmete kogumassist ringlussevõetuna;
- 55% plastijäätmete kogumassist, kusjuures 45% plastijäätmete kogumassist ringlussevõetuna ja 22,5% plastijäätmete kogumassist uuesti plastiks töödelduna;
- 45% puidujäätmete kogumassist, kusjuures 20% kogumassist ringlussevõetuna.

2015. aasta 1. jaanuaril jõustus pakendiseaduse säte, mille kohaselt peab tagatisrahata pakendi jäätmete kogumisel taaskasutusorganisatsioon tagama, et pakendijäätmete kogumiskohtade tihedus vastaks pakendiseaduse § 17¹ lõikes 1 toodud nõuetele iga taaskasutusorganisatsiooni kohta:

- kui tiheasustusega alal on asustustihedus rohkem kui 1000 elanikku ühel ruutkilomeetril – vähemalt üks kogumiskoht jäätmevaldajast 500 meetri raadiuses
- kui tiheasustusega alal on asustustihedus rohkem kui 500 elanikku ühel ruutkilomeetril – vähemalt üks kogumiskoht jäätmevaldajast 1000 meetri raadiuses
- kui asustustihedus on alla 500 elaniku ühel ruutkilomeetril – kohaliku omavalitsuse territooriumil paiknevates asulates, arvestusega üks kogumiskoht 500 elaniku kohta.

Pakendite ja pakendijäätmete kogumisel ja käitlemisel puuduvad kohalikul omavalitsustel seadusest tulenevad otsesed rahalised kohustused, kuid nendel on korraldav funktsioon. Omavalitsused on kohustatud sõlmima iga taaskasutusorganisatsiooniga eraldi kirjaliku lepingu kogumiskohtade paiknemisega. Kohaliku omavalitsuse ja taaskasutusorganisatsiooni vahelise kirjaliku lepinguga määratakse kindlaks pakendi kogumiskohtade optimaalsed ja võimalikud asukohad, kogumiskonteinerite miinimumarv ja miinimummaht iga kogumiskoha kohta ning nende tühendamissagedus.

2014. aastal koguti Läänemaa omavalitsustes liigiti pakendeid ja pakendijäätmeid (jäätmekood 15 01 01 kuni 15 01 09) 1634,553 tonni, sellest 1154,145 tonni ettevõtteid (Haapsalus enim: 584,461 tonni).

Tabel 5. Pakendijäätmete koguteke pakendijäätmete liikide kaupa Läänemaal 2014. aastal (JATS-i andmetel)

Jäätmete nimetus	Pakendijäätmete teke 2014. aastal, tonn
Paber- ja kartongpakendid	383,319
Plastpakendid	275,371
Puitpakendid	340,995
Metallpakendid	52,047
Komposiitpakendid	0
Segapakendid	492,562
Klaaspakendid	90,259
Tekstiilpakendid	0
Kokku:	1634,553

Segaolmejäätmete koostise uuringu järgi on pakendijäätmete osakaal segaolmejäätmetes Eestis keskmiselt 28,5%. Tuginedes antud uuringu tulemusele, saab välja arvutada pakendijäätmete hinnangulise kogutekke. Nii saab ütelda, et Läänemaal tekkis 2014.a kokku arvutuslikult 3082,321 tonni pakendijäätmeid. Arvutusliku kogutekke järgi võib väita, et ca 53% Läänemaal tekkivatest pakendijäätmetest kogutakse liigiti. Riiklik strateegiline eesmärk näeb ette, et aastaks 2020 tuleb saavutada pakendijäätmete ringlusessevõtu osakaal 60%-ni pakendijäätmete kogumassist. Seega tuleb pakendijäätmete liigiti kogumist suuremalt propageerida.

Haapsalu linnas peab jäätmevaldajast 500 m raadiuses olema igal taaskasutusorganisatsioonil vähemalt 1 pakendite kogumiskoht. Valdades peab igal taaskasutusorganisatsioonil olema üks kogumiskoht 500 elaniku kohta. Valdade tiheasustusaladel, kus asustustihedus on suurem kui 500 elanikku ühel ruutkilomeetril, peab vähemalt üks pakendijäätmete kogumiskoht jäätmevaldajast 1000 m raadiusesse jääma. (vt tabel 6)

Tabel 6. Pakendiseadusega ette nähtud pakendi kogumispunktide arv ja tegelik pakendi kogumispunktide arv omavalitsustes

	Kohustuslik pakendi kogumispunktide arv taaskasutusorganisatsiooni kohta	Kohustuslik pakendi kogumispunktide arv kokku	Tegelik pakendi kogumispunktide arv kokku
Haapsalu linn	7	21	18
Hanila vald	3	9	4
Kullamaa vald	2	6	9
Lihula vald	5	15	27
Lääne-Nigula vald	8	24	25
Martna vald	2	6	4

Noarootsi vald	2	6	4
Nõva vald	1	3	6
Ridala vald	7	21	31
Vormsi vald	1	3	2

Haapsalu linnas on 18 kogumispunkti, neist 12-s paiknevad segapakendi konteinerid, 4-s paberi ja papi konteinerid ja 2-s kogumiskohas paiknevad nii segapakendi kui paberi ja papi konteinerid. Hanila vallas on kokku 4 pakendi kogumispunkti ning neis kõigis on võimalik ära anda segapakendeid ning paberit ja pappi. Kullamaa vallas on 9 kogumiskohta, neist 7-s paiknevad ainult segapakendi konteinerid ning 2-s nii segapakendi kui paberi ja papi konteinerid. Lihula valla 27-st pakendi kogumiskohast 13-s asuvad ainult segapakendi konteinerid ja 13-s saab ära anda segapakendit ning paberit ja pappi ning 1-s kogumiskohas paikneb ainult paberi ja papi konteiner. Lääne-Nigula vallas on 25 pakendi kogumiskohta, neist 19-s saab ära anda ainult segapakendit, 4-s ainult paberit ja pappi ning 2-s segapakendit ning paberit ja pappi. Martna valla 4-st kogumiskohast 3-s on võimalik ära anda segapakendit ning 1-s nii segapakendit kui paberit ja pappi. Noarootsi valla neljast kogumiskohast kolmes asuvad segapakendi ning paberi-papi konteinerid ja ühes kogumiskohas paikneb ainult segapakendi konteiner. Nõva vallas on 6 pakendi kogumiskohta, millest 5-s paiknevad ainult segapakendi konteinerid ja 1-s ainult paberi ja papi konteiner. Ridala vallas on 31 pakendi kogumiskohta, neist 25-s on võimalik ära anda ainult segapakendit, 3-s ainult paberit ja pappi ning 3-s nii segapakendit ning paberit ja pappi. Vormsil on 2 pakendi kogumiskohta, neist 1-s saab eraldi ära anda klaas-, metall- ja plastpakendeid ning 1-s saab ära anda ainult paberit ja pappi.

Olemasolev pakendikonteinerite paiknemise tihedus on enamikes omavalitsustes piisav. Hanila, Martna, Noarootsi ja Vormsi valdades jääb kogumispunktide arv alla nõutud taseme ning neis valdades peab pakendi kogumiskohti juurde planeerima. Üldiselt tuleks üle vaadata konteinerite suurus, et need vastaks käesolevale vajadusele ning ei jääks liiga väikesteks. Igas pakendikogumiskohas peaks olema vähemalt kaks sobiliku suurusega korralikult ning arusaadavalt märgistatud konteinerit erinevate pakendiliikide kogumiseks (paberipakendid ja segapakendid).

Lisaks avalikele kogumiskohtadele võimaldab TVO Haapsalu ja Lihula linnas ning Paralepa ja Uuemõisa alevikus pakendikotiteenust.

Oluline on Läänemaal saavutada olukord, kus pakendite ja pakendijäätmete kogumine toimub kõikides omavalitsustes ühetaoliselt ja ühtede põhimõtete järgi, selleks on vaja omavalitsuste jäätmehoolduseeskirjades sätestada samad pakendi ja pakendijäätmete kogumisviisid.

Pakendijäätmete liigiti kogumise edendamiseks tuleb omavalitsustes:

- tõsta inimeste teadlikkust jäätmete liigiti kogumisest
- propageerida jäätmete liigiti kogumist
- muuta pakendite eraldi kogumine elanikkonnale mugavaks
- teha võimalikuks liigiti kogutud pakendite üle andmine võimalikult tekkekoha ligidal, st tihendada pakendite kogumiskohtade paiknemist
- paigutada kogumiskohad sellistesse kohtadesse, kus rahvast on rohkem ning inimesed niikuinii käivad, nt kaupluste ligidusse, samuti kortermajade juurde
- sõlmida taaskasutusorganisatsioonidega lepingud

Paber ja papp

2014. aastal koguti Läänemaa omavalitsustes liigiti paberit ja kartongi (jäätmekood 20 01 01) 300,923 tonni, sellest 215,89 tonni ettevõtted (Haapsalus enim: 158,955 tonni) ning 85,033 tonni kodumajapidamised. Kui ettevõtted kogusid paberit ja kartongi kõigis omavalitsustes, välja arvatud Vormsil, siis kodumajapidamistes tegeleti JATS-i andmetel paberi ja papi liigiti kogumisega vaid Haapsalus (76,985 tonni), Lihula (1,058 tonni), Lääne-Nigula 0,601 tonni) ja Ridala vallas (6,389 tonni).

Paber- ja kartongpakendeid (jäätmekood 15 01 01) koguti liigiti 383,319 tonni, sellest 359,937 tonni ettevõtted (Haapsalus 227,15 tonni) ja 23,382 tonni kodumajapidamised.

Haapsalu linnas ja Ridala vallas on paber ja papp liidetud korraldatud jäätmeveoga. Kõigis Läänemaa omavalitsustes toimub paberi ja papi kogumine taaskasutusorganisatsioonide konteinerite võrgustikuga: MTÜ Eesti Taaskasutusorganisatsiooni (ETO) paberi ja papi konteinerid asuvad Haapsalus (4 tk), Hanila vallas (1tk), Kullamaa vallas (2tk), Lihulas (2 tk), Lääne-Nigula vallas (6 tk), Noarootsi vallas (2 tk), Nõva vallas (1 tk) ja Ridala vallas (5 tk). MTÜ Eesti Pakendiringluse paberpakendi konteinerid asuvad Haapsalus (3 tk), Hanila vallas (1 tk), Lihula vallas (12 tk), Martna vallas (1 tk), Ridala vallas (1 tk) ja Vormsi vallas (1 tk). Tootjavastutusorganisatsioon OÜ paberi ja papi konteiner asub Noarootsi vallas (1 tk). Hanila vald on paigutanud ühe paberi ja papi konteineri Kõmsi ja Vatla külla ning Virtsu alevikku.

Neis omavalitsustes, kus paber ja papp ei ole korraldatud jäätmeveoga liidetud, on võimalik paberi ja papi konteiner tellida samuti jäätmeveo ettevõttelt ning seda teenust ka kasutatakse. Paberit ja pappi võib panna ka jäätmeveo ettevõtte poolt varustatud pakendikotti, mille veoteenus on paljudes piirkondades tasuta. Viimast teenust saavad kasutada eramajade omanikud.

Läänemaa ja Lihula jäätmejaamades saab paberit ja pappi tasuta ära anda.

Segaolmejäätmete koostise uuringu järgi on paberi ja kartongi osakaal segaolmejäätmetes Eestis keskmiselt 13,5 %. Tuginedes antud uuringu tulemusele, saab välja arvutada paberi ja kartongi hinnangulise kogutekke. Nii saab ütelda, et Läänemaal tekkis 2014.a kokku arvutuslikult 1370,027 tonni paberit ja pappi. Arvutusliku kogutekke järgi võib väita, et ca 50% Läänemaal tekkivast paberist ja papist kogutakse liigiti.

Paberi ja papi konteinerite võrgustik ei ole piisav parima tulemuse saavutamiseks.

Paberi ja papi liigiti kogumise edendamiseks tuleb omavalitsustes:

- tihendada paberi ja papi konteinerite võrgustikku omavalitsustes
- tõsta inimeste teadlikkust jäätmete liigiti kogumisest
- kaaluda paberi ja papi liitmist korraldatud jäätmeveoga, kus liigiti kogutud paber ja papi vedu oleks oluliselt odavam segaolmejäätmete veost, motiveerides nii inimesi jäätmeid kohapeal sorteerima
- parandada järelevalvet jäätmehoolduse üle

Ohtlikud jäätmed

Ohtlikud jäätmed on jäätmeseaduse kohaselt jäätmed, mis jäätmeseaduses nimetatud kahjuliku toime tõttu võivad olla ohtlikud tervisele, varale või keskkonnale.

2014. aastal koguti Läänemaa omavalitsustes ohtlike jäätmeid kokku 303,826 tonni, suurem osa koguti Ridala vallas (93,745 tonni), Haapsalu linnas (35,091 tonni) ja Lihula vallas (12,442 tonni).

Vanaõli (jäätmekood 13 01, 13 02) koguti Läänemaa omavalitsustes 2014. aastal 12,246 tonni, sellest enamuse Ridala vallas (4,850 tonni).

Segaolmejäätmete koostise uuringu järgi on ohtlike jäätmete osakaal segaolmejäätmetes Eestis keskmiselt 1,4%, seega arvutuslik ohtlike jäätmete koguteke Läänemaal 2014.a on 374,94 tonni. Eelnevast nähtub, et liigiti koguti *ca* 81% ohtlikest jäätmetest.

Kodus majapidamises tekkinud ohtlikud jäätmed (näiteks kasutuskõlbmatuks muutunud patareid, akumulaatorid, õlid, õlifiltrid, ravimid, värvid, lakid ja lahustid) tuleb majapidamistel eraldi koguda ja säilitada ning anda ära korraldatud jäätmeveoga korraldatud ohtlike jäätmete veoringide ajal, mis toimuvad kuni kaks korda aastas. Ohtlikud jäätmed on korraldatud jäätmeveoga liidetud Haapsalu linnas, Ridala, Hanila, Lihula, Martna, Nõva ja Lääne-Nigula valdades.

Lisavõimalusena saavad omavalitsuste elanikud ohtlike jäätmete äraandmiseks kasutada Läänemaa ja Lihula jäätmejaamu, Pürksi jäätmehoidlat või viia need mõnda teise ohtlike jäätmete vastuvõtuga tegelevasse jäätmejaama või ettevõttesse.

Läänemaa omavalitsuste vahelise korraldatud jäätmeveo ühishanke tingimustesse kirjutatakse sisse vastavalt vajadusele, kuid vähemalt üks kord aastas toimuv ohtlike jäätmete kogumise ring ja edaspidi hakatakse korraldatud jäätmeveos osalevate omavalitsuste territooriumil elavate elanike ohtlike jäätmeid käsitlema korraldatud jäätmeveo osana.

Antud hetkel on Läänemaal ohtlike jäätmete ära andmise võimalused piisavad.

Ohtlike jäätmete liigiti kogumise edendamiseks tuleb omavalitsustes:

- tõsta inimeste teadlikkust jäätmete liigiti kogumisest
- jätkata ohtlike jäätmete kogumisringide korraldamist

Elektroonikaromud

Vastavalt Vabariigi Valitsuse määrusele „Elektri- ja elektroonikaseadmetest tekkinud jäätmete kogumise, tootjale tagastamise ning taaskasutamise või kõrvaldamise nõuded ja kord ning sihtarvud ja sihtarvude saavutamise tähtsajad!” peab tootja rajama kodumajapidamises kasutatavatest elektri- ja elektroonikaseadmetest tekkinud jäätmete kogumispunktid igasse Eesti maakonda, võttes arvesse rahvastiku tihedust ning nõuet, et elektroonikaromude üleandmine oleks elektri- ja elektroonikaseadme kasutajale võimalikult mugav. Tootja peab rajama vähemalt iga üle 3500 elanikuga kohaliku omavalitsuse territooriumile kodumajapidamiste elektroonikaromude kogumispunkti. Turustaja on kohustatud oma müügikoha kaudu elektri- ja elektroonikaseadme kasutajalt tasuta arvilise vastavuse alusel tagasi võtma turustatava seadmega sama liiki ja sama otstarvet täitvast seadmest tekkinud elektroonikaromu. Turustaja on kohustatud oma müügikohas, mille müügipind on vähemalt 400 m², elektri- ja elektroonikaseadme kasutajalt tasuta vastu võtma elektroonikaromu, mille ükski väline mõõde ei ületa 25 cm. Kui kodumajapidamises kasutatava elektri- ja elektroonikaseadme turustajast ei ole mööda avalikke teid 10 km raadiuses kodumajapidamiste elektroonikaromude kogumiskohta, peab tootja turustaja müügikoha kaudu füüsiliselt isikult tasuta tagasi võtma talle müüdava seadmega sama liiki ja sama otstarvet täitvast seadmest tekkinud elektroonikaromu, sõltumata sellest, kas see füüsiline isik on soetanud või soetab turustajalt samalaadse seadme. Tootja on kohustatud elektri- ja elektroonikaseadme kasutajalt kodumajapidamiste elektroonikaromud

tasuta vastu võtma, sõltumata üleantavate elektroonikaromude arvust. Tootja on kohustatud turustajalt, kohalikult omavalitsuselt ning kohaliku omavalitsuse jäätmejaama halduslepingu alusel haldavalt jäätmekäitlejalt kodumajapidamiste elektroonikaromud tasuta vastu võtma, sõltumata üleantavate elektroonikaromude arvust.

Segaolmejäätmete koostise uuringu järgi on elektroonikaromu osakaal segaolmejäätmetes Eestis keskmiselt 1,8 %.

2014. aastal koguti Läänemaa omavalitsustes elektroonikaromu (jäätmekood 20 01 35*, 20 01 36) liigiti 35,05 tonni ning koos segaolmejäätmetega anti üle arvutuslikult 91,44 tonni elektroonikaromu, st arvutuslik elektroonikaromu koguteke Läänemaal on 126,49 tonni. Eelnevast nähtub, et 27,71 % elektroonikaromudest koguti liigiti.

Elektroonikaromusid võtavad vastu Läänemaa ja Lihula jäätmejaamad ning Haapsalu kogumispunkt aadressil Lihula mnt 20. Lisaks on toimunud elektroonikaromude kogumisringid. Pürksi jäätmeoidlas võetakse elektroonikaromusid vastu tasuta eest. Koos kogumisringiga on Läänemaal elektroonikaromude ära andmise võimalused piisavad.

Elektroonikaromude liigiti kogumise edendamiseks tuleb omavalitsustes:

- tõsta inimeste teadlikkust jäätmete liigiti kogumisest
- jätkata elektroonikaromude kogumisringide korraldamist

Patareid ja akud

Vastavalt Vabariigi Valitsuse määrusele „Patareidest ja akudest tekkinud jäätmete kogumise, tootjale tagastamise ning taaskasutamise või kõrvaldamise nõuded ja kord ning sihtarvud ja sihtarvude saavutamise tähtajad¹” on turustaja kohustatud kantavate patareide ja akude ning mootorsõidukite patareide ja akude jäätmed kasutajalt oma müügikohas tagasi võtma tasuta, sõltumata sellest, kas kasutaja kavatses osta uue patarei või aku või mitte. Tootja varustab turustajat kogumiseks vajaliku kogumismahutiga. Tootja on kohustatud patareide ja akude turustajalt, kohalikult omavalitsuselt ning kohaliku omavalitsuse jäätmejaama halduslepingu alusel haldavalt jäätmekäitlejalt patarei- ja akujäätmed tasuta tagasi võtma. Elektri- ja elektroonikaseadme tootja on kohustatud elektri- ja elektroonikaseadmes oleva patarei või aku koos seadmega tasuta tagasi võtma. Tööstusliku patarei või aku tootja ei või keelduda kasutajalt tagasi võtmast tööstuslike patareide ja akude jäätmeid, sõltumata nende keemilisest koostisest ja päritolust. Mootorsõiduki tootja on kohustatud mootorsõidukis oleva patarei või aku koos sõidukiga tasuta tagasi võtma, välja arvatud jäätmekäitlejalt, kellelt võib nõuda jäätmekäitluse kulusid.

2014. aastal koguti omavalitsustes patareid ja akusid (jäätmekood 16 06, 20 01 33* ja 20 01 34) kokku 36,371 tonni (35,430 tonni pliiakusid).

Patareid ja akusid saab tasuta ära anda kauplustes, kus neid müüakse ning Läänemaa ja Lihula jäätmejaamades, Haapsalus Lihula mnt 20. Lisaks on Noarootsi vallas paigaldatud kasutatud patareide äraandmiseks kastid pakendijäätmete kogumispunktidesse. Vormsil saab patareid ära anda osades prügmajades. Lihulas ja Taeblass ostab pliiakusid Servik OÜ.

Kasutatud patareide ja akude kogumise edendamiseks tuleb inimesi teavitada nende tasuta ära andmise võimalusest.

Vanarehvid

Vastavalt Vabariigi Valitsuse määrusele „Rehvidest tekkinud jäätmete kogumise, tootjale tagastamise ning taaskasutamise või kõrvaldamise nõuded ja kord” peab tootja rajama vanarehvide kogumispunktid igasse Eesti maakonda, võttes arvesse rahvastiku tihedust ning seda, et vanarehvide üleandmine oleks kasutajale võimalikult mugav. Tootja peab rajama vanarehvide kogumispunktid vähemalt igasse Eesti linna, alevisse ning üle 1500 elanikuga alevikku.

2014. aastal koguti omavalitsustes vanarehve (jäätmekood 16 01 03) kokku 29,011 tonni (Lääne-Nigula vallas 16,42 tonni, Ridala vallas 12,561 tonni ja Lihula vallas 0,05 tonni).

Vanarehve saab tasuta ära anda Läänemaa jäätmejaamas ja Lihulas Valuste tee 7 Mehtrans AS territooriumil (MTÜ Eesti Rehviliit) ning MTÜ Rehvingluse kogumiskohtades Haapsalus Lihula mnt 23 ja Lihulas Valuste põik 6.

Vanarehvide liigiti kogumise edendamiseks tuleb inimesi teavitada nende tasuta ära andmise võimalusest

Romusõidukid

Vastavalt Vabariigi Valitsuse määrusele „Mootorsõidukitest ja nende osadest tekkinud jäätmete kogumise, tootjale tagastamise ning taaskasutamise või kõrvaldamise nõuded ja kord ning sihtarvud ja sihtarvude saavutamise tähtajad” tuleb tootjal romusõidukite kogumine ja tootjale tagastamine korraldada selliselt, et romusõiduki omanikule oleks romusõidukist loobumine võimalikult mugav ning romusõiduki kogumiskohta üleandmine võimalik vähemalt tema elukohajärgse maakonna piires. Kasutatud osade kogumine tuleb tootjal korraldada nii, et neid oleks võimalik tagastada mootorsõidukite osi müüvasse müügikohta. Turustaja on kohustatud kasutajalt turustatava osaga sama liiki osast tekkinud osa (kasutatud osa) tasuta tagasi võtma sõltumata sellest, kas kasutaja kavatseb osta uue osa või mitte. Tootja on kohustatud mootorsõiduki osade turustajalt, mootorsõidukite hooldustöökodadelt, kohalikult omavalitsuselt ning kohaliku omavalitsuse jäätmejaama lepingu alusel haldavalt jäätmekäitlejatelt kasutatud osad tasuta vastu võtma.

2014. aastal koguti omavalitsustes romusõidukeid (jäätmekood 16 01 04* ja 16 01 06) kokku 161,3 tonni.

OÜ Servik võtab romusõidukeid vastu Taeblass Haapsalu mnt 2 ja Lihulas Valuste tee 7.

Põllumajandusplasti jäätmed

Vastavalt Vabariigi Valitsuse määrusele „Põllumajandusplastist tekkinud jäätmete kogumise, tootjale tagastamise ning taaskasutamise või kõrvaldamise nõuded ja kord ning sihtarvud ja sihtarvude saavutamise tähtajad” tuleb tootjal põllumajandusplasti jäätmete kogumine ja tootjale tagastamine korraldada selliselt, et põllumajandusplasti kasutajale oleks jäätmetest loobumine võimalikult mugav. Tootja peab rajama vähemalt ühe põllumajandusplasti jäätmete kogumispunkti igasse Eesti maakonda. Kogumist võib korraldada ka põllumajandusplasti kasutaja juures.

Tootja on kohustatud põllumajandusplasti jäätmed piiramata koguses tasuta tagasi võtma:

- põllumajandusplasti kasutajalt
- kohalikult omavalitsuselt

- kohaliku omavalitsuse jäätmejaama lepingu alusel haldavalt jäätmekäitlejalt.

2014. aastal koguti omavalitsustes põllumajandusplasti (jäätmekood 02 01 04) kokku 42,895 tonni. Põllumajandusplasti kogutakse otse ettevõtete juurest.

Põllumajandusplastijäätmete liigiti kogumise edendamiseks tuleb inimesi teavitada nende tasuta ära andmise võimalusest.

Suurjäätmed

2014. aastal koguti omavalitsustes suurjäätmeid (jäätmekood 20 03 07) kokku 32,544 tonni (Haapsalu linnas 21,224 tonni, Ridala vallas 10,88 tonni ja Kullamaa vallas 0,44 tonni).

Vastavalt jäätmeseadusele peab suurjäätmete kogumiskoht asuma jäätmevaldajast maksimaalselt 15 km kaugusel.

Haapsalu linnas ja Ridala vallas on suurjäätmed hõlmatud korraldatud jäätmeveoga. Suurjäätmeid võetakse tasu eest vastu ka Läänemaa jäätmejaamas. Noarootsi vallas võetakse suurjäätmeid tasu eest vastu Pürksi jäätmehooldlas. Tasuta saab Noarootsi vallas suurjäätmeid ära anda kevadeti, kui Pürksi, Sutlepa ja Dirhami külade keskustesse paigaldatakse valla poolt multilift-konteinerid. Lihula jäätmejaamas võetakse samuti suurjäätmeid vastu, kuid JATS-i andmetes see ei kajastu. Ülejäänud omavalitsused suurjäätmete kogumist ise ei korralda.

Vähendamaks selliste jäätmete hulka on kasutamiskõlblikud suurjäätmed mõistlik üle anda organisatsioonidele, mis tegelevad nende jaotamisega vähem kindlustatud elanikkonnakihtidele. Samuti tuleb rajada Läänemaa jäätmejaama(desse) hooned, kus toimub kasutuskõlblike suurjäätmete tasuta hoidmine ja jagamine.

Tagamaks jäätmeseadusele vastava suurjäätmete üleandmise võimaluse, peaksid omavalitsused suurjäätmed liitma korraldatud jäätmeveoga või korraldama kogumisringe.

Ehitus- ja lammutusjäätmed

Ehitus- ja lammutusjäätmed on jäätmed, mis tekivad ehitamisel, remontimisel või lammutamisel.

2014. aastal koguti Läänemaa omavalitsustes ehitus- ja lammutusjäätmeid (jäätmekood 17) kokku 25 110,944 tonni. Enim koguti Ridala vallas (11 993,298 tonni) ja Haapsalu linnas (5666,488 tonni).

Ridala vallas koguti 2014.aastal võrreldes 5 eelneva aasta keskmisega ca 11 000 tonni rohkem ehitus- ja lammutusjääke, kuna Ridala vallas lammutati Kiltsi Õppekeskuse kinnistutel olevad hooned. Vormsi vallas koguti 2014.aastal ca 1500 tonni rohkem ehitus- ja lammutusjäätmeid kui eelnevatel aastatel: Vormsi vallas lammutati vanad viljakuivatushooned, mille lammutusjäätmed kasutati Vormsi valla teede remondiks.

Ehitus- ja lammutusjäätmeid võtab tasu eest vastu Läänemaa jäätmejaam.

Aastaks 2020 tuleb saavutada ehitus- ja lammutusjäätmete taaskasutuse osakaal 75%-ni nende jäätmete kogumassist.

Ehitus- ja lammutusjäätmete kogumise edendamiseks tuleb inimesi teavitada nende ära andmise võimalustest.

Jäätmehooldus väikesaartel

Läänemaal on kaks püsiasiustusega väikesaart, Vormsi ja Osmussaar. Osmussaare jäätmeveo korraldavad püsielanikud ise. Biojätmed komposteeritakse kohapeal, muud jätmed tuuakse mandrile ja antakse vastavalt jäätmeliigile üle jäätmekäitlejale. Olmejäätmete üleandmiseks on kokkulepe Dirhami sadama omanikuga.

Vormsi saare jäätmemajandus on organiseeritud läbi külades asuvate prügimajade, kus asuvad konteinerid olmeprügi, erinevate pakendite, paberi ja papi ning osades majades ka patareide jaoks ja kuhu oma jätmed toovad ümberkaudsed elanikud ning külalised. Täis konteinerid veetakse Hullos asuvasse jäätmejaama, kust veetakse jätmed mandrile, ladestamis- ja töötlemiskohtadesse. Ehitusprahti saab ladustada Rumpo karjääri kindlatel päevadel ja kellaaegadel eelneval kokkuleppel. Majapidamises tekkivad ohtlikud jätmed, suurjätmed ja vanametalli saab üle anda Hullo jäätmejaama eelneval kokkuleppel vallaga. Nii Rumpo karjääril kui ka Hullo jäätmejaamal puuduvad paraku jätmete käitlemiseks vajalikud load.

Jääkreostusobjektid

Keskonnaregistri andmetel asub Läänemaal kaks jääkreostusobjekti:

- Risti teemeistri ABT (registrikood JRA0000049) Risti alevikus Lääne-Nigula vallas. Põhjavesi on reostunud, kuid tuginedes vee- ja pinnaseproovidele on tellija seisukohaks mitte teostada reostunud pinnase väljakaevamist ja teisaldamist.
- Endine Lääne teedevalitsuse ABT (registrikood JRA0000070) Haapsalu linnas. Jääkreostus on likvideeritud.

Hanila valla andmetel asuvad Hanila valla territooriumil järgnevad jääkreostusobjektid:

- Kõmsi katlamaja kütusemahutid Kõmsi külas Hanila vallas. Kütusemahutid on lammutatud, kuid mitte täielikult likvideeritud.
- Kõmsi tankla (katastritunnus 19501:002:0196) Kõmsi külas Hanila vallas.
- Kõmsi väetiseladu Haava katastriüksusel (19501:002:0563) Kõmsi külas Hanila vallas.
- Vatla bensiinijaam Nurmsi külas Hanila vallas jätkuvalt riigi omandis oleval maal.
- Väetisehoidla (katastritunnus 19502:001:0016) Nehatu külas Hanila vallas.

Noarootsi valla andmetel asub Noarootsi vallas järgmine jääkreostusobjekt:

- Kolhoosiaegne masuudihoidla aadressil Sutlepa keskus 7, Sutlepa küla, Noarootsi vald.

Nõva valla andmetel asub Nõva vallas järgmine jääkreostusobjekt:

- Maha lõigatud kraanidega masuudimahutid aadressil Samuna, Rannaküla, Nõva vald.

Maastikupilti kahjustavad ehitised

Läänemaa omavalitsustes leidub endiselt maastikupilti kahjustavaid kasutuses mitteolevaid ehitisi, mis kujutavad ohtu inimeludele ning millest võib reostus keskkonda sattuda (vt tabel 7). Need hooned tuleb lammutada või korrastada.

Tabel 7. Maastikupilti kahjustavad ehitised Läänemaa omavalitsustes

	Ehitise aadress	Katastritunnus	Endine kasutusala
Haapsalu linn	Kaluri tn 29, Haapsalu linn	jätkuvalt riigi omandis olev maa	
Haapsalu linn	Holmi kallas 20a-2, Haapsalu linn	jätkuvalt riigi omandis olev maa	
Hanila vald	Kõmsi tee 12, Kõmsi küla	19501:002:0262	vana teravilja kuivati
Hanila vald	Farmi, Vatla küla	19501:001:0452	Koru suurfarmi osad kõrvalhooned
Hanila vald	Kaare tn 8, Virtsu alevik	19502:003:0099	poolleliolev valmis ehitamata 18 korteriga elamu
Hanila vald	Tallinna mnt 31, Virtsu alevik	19502:003:0263	Virtsu kalatööstuse kompleksi osad tööstushooned
Kullamaa vald	Jõe laut, Jõgisoo küla	jätkuvalt riigi omandis olev maa	laut
Kullamaa vald	Laut (Jõe maja juures), Jõgisoo küla	jätkuvalt riigi omandis olev maa	laut
Kullamaa vald	Noorte, Kullamaa küla	34202:001:0346	katlamaja-saun-pesumaja, vana söökla
Kullamaa vald	Liivi kool-seltsimaja, Liivi küla	34201:001:0120	kuur
Lihula vald	Tallinna mnt 5, Lihula linn	41201:004:0023	elamu
Lihula vald	Tallinnamnt 63a, Lihula linn	41201:006:0170	endine Lihula piimatööstus
Lihula vald	Tallinna mnt 66a, Lihula linn	jätkuvalt riigi omandis olev maa	elamu
Lihula vald	Linnuse tee 9, Lihula linn	41201:003:0003	elamu
Lihula vald	Sooaluse tee 4	41201:004:0076	endine Lihula sovhoosi laut
Lihula vald	Sooaluse tee 7	41201:004:0028	endine Lihula sovhoosi laut
Lihula vald	Lossimäe, Hälvati küla	41102:002:0112	endine Lihula sovhoosi laut
Lihula vald	Hälvati sigala, Hälvati küla	jätkuvalt riigi omandis olev maa	sigala
Lihula vald	Torni, Nurme küla	jätkuvalt riigi omandis olev maa	Nurme lauda tööliste elamu
Lihula vald	Nurme laut, Nurme küla	jätkuvalt riigi omandis olev maa	endine Tuudi kolhoosi laut

Läänemaa omavalitsuste ühtne jäätmekava 2016-2020

Lihula vald	Luha tee 5, Kirbla küla	41103:001:0077	13 korteriga elamu
Lihula vald	Sooba, Pagasi küla	jätkuvalt riigi omandis olev maa	elamu
Lihula vald	Antsu-Jaani, Kelu küla	jätkuvalt riigi omandis olev maa	elamu
Lihula vald	Ärisma, Rannu küla	jätkuvalt riigi omandis olev maa	elamu
Lihula vald	Viritu, Kirbla küla	jätkuvalt riigi omandis olev maa	elamu
Lihula vald	Tammiku, Kirbla küla	jätkuvalt riigi omandis olev maa	elamu
Lihula vald	Soolepi, Vanamõisa küla	jätkuvalt riigi omandis olev maa	elamu
Lihula vald	Lepasalu, Võhma küla	jätkuvalt riigi omandis olev maa	elamu
Lihula vald	Lautna laut, Lautna küla	jätkuvalt riigi omandis olev maa	laut
Lihula vald	Pärna, Soovälja küla	jätkuvalt riigi omandis olev maa	elamu
Lihula vald	Oru, Kunila küla	jätkuvalt riigi omandis olev maa	elamu
Lihula vald	Puidutöökoda, Nurme küla	jätkuvalt riigi omandis olev maa	puidutöökoda
Lihula vald	Nurme, Järise küla	jätkuvalt riigi omandis olev maa	elamu
Lihula vald	Pritsimaja, Alaküla küla	jätkuvalt riigi omandis olev maa	elamu
Lihula vald	Kase, Parivere küla	41101:004:0281	elamu
Lihula vald	Kiive, Parivere küla	41102:002:0040	elamu
Lääne-Nigula vald	Nurme põik 5, Taebla alevik	77601:002:0020	30 korteriga elamu, mis ei ole kasutuses olnud
Lääne-Nigula vald	Nurme põik 9, Taebla alevik	77601:002:0023	lõpuni ehitamata 12 korteriga elamu
Lääne-Nigula vald	Nurme põik 11, Taebla alevik	77601:002:0022	lõpuni ehitamata 12 korteriga elamu
Lääne-Nigula vald	Sõbra, Rõuma küla	68001:002:0086	Rõuma laut (piimalehmade laut)
Martna vald	Siimu tee 4, Rõude küla	45201:001:0308	16 korteriga elamu

Läänemaa omavalitsuste ühtne jäätmekava 2016-2020

Martna vald	Putkaste tee 3, Martna küla	45202:002:0144	4 korteriga elamu
Noarootsi vald	Sutlepa keskus 7, sutlepa küla	52001:002:0113	kolhoosiaegne katlamaja
Nõva vald	Sadama, Rannaküla	53101:001:1910	kalurikolhoosi töökoda
Nõva vald	Samuna, Rannaküla	53101:001:1080	preservitsehh
Nõva vald	Variku küla	jätkuvalt riigi omandis olev maa	mürgikuur
Nõva vald	Raasu, Variku küla	53101:002:0076	vana laut
Ridala vald	Ungrunurga, Kiltsi küla	67401:001:0744	endine sõjaväerajatis
Ridala vald	Hoidla, Rohuküla küla	67401:001:0451	endine sõjaväerajatis
Ridala vald	AT0409090151, Nõmme küla	jätkuvalt riigi omandis olev maa	
Ridala vald	AT0409230015, Nõmme küla	jätkuvalt riigi omandis olev maa	
Ridala vald	AT0409090158, Rohuküla küla	jätkuvalt riigi omandis olev maa	
Ridala vald	AT0409090155, Rohuküla küla	jätkuvalt riigi omandis olev maa	
Ridala vald	AT0409100014, Kiltsi küla	jätkuvalt riigi omandis olev maa	
Ridala vald	AT0702020013, Sinalepa küla	jätkuvalt riigi omandis olev maa	

Suletud prügilad

1996. aastal suleti ja korrastati Ohemäe prügila Lihula vallas, Virtsu prügila Hanila vallas, Vedra ja Kirimäe prügilad Lääne-Nigula vallas, Martna, Rõude ning Lähtru prügilad Martna vallas, Sutlepa prügila Noarootsi vallas, Rumpo prügila Vormsil ning Variku ja Rannaküla prügilad Nõva vallas.

Rumpo vana karjääri-prügila alal on koostamisel detailplaneering, antud ala tahetakse taotleda munitsipaalomandisse, et rajada sinna ehitusmaterjalide taaskasutuse, okste põletamise ja loomsete jäätmete matmise ala.

1997. aastal suleti Paslepa prügila Noarootsi vallas, Koluvere, Silla ning Vaikna prügilad Kullamaa vallas ning AS Palivere EMT Liivi intermaterjalide prügila Martna vallas.

Aktiivset seiret pärast prügilate sulgemist ja korrastamist teostatud ei ole. Jäätmete ladestamist endistele prügilatele ei ole täheldatud, seetõttu täiendavaid meetmeid suletud prügilate täiendavaks korrastamiseks ei ole vajalik kasutusele võtta.

Pullapää prügila suleti 2007 oktoobris. Esimene järeelseire tehti detsembris 2007, mille tulemusel leiti, et olemasolevate kaevudega seiret edaspidi teha ei ole võimalik. 17.04.2013 puuriti uued seirepuuraugud ning võeti prügila sulgemise projektis ettenähtud seireproovid. Seireproovide võtmist jätkatakse igal aastal. Läänemaa jäätmejaam rajati suletud prügila kõrvale.

Suuremad kõrvaldamis- ja taaskasutusrajatised

- **Haapsalu Veevärk AS-i kompostimisväljak.** Haapsalu Veevärk AS-i reoveepuhasti kompostimisväljak asub Haapsalu linnas Haava tn 21. Kompostitakse liivapüünisesteid, olmereovee puhastusseteid ja septikused.
- **RAGN SELLS AS-i Lihula mnt 20 sortimis- ja ümberlaadimisjaam Haapsalus.** Jäätmekäitluskohas teostatakse ohtlike ja tavajäätmete kogumist, jäätmete ladustamist, sortimist, ümberpakkimist ning suurjäätmete korduskasutuseks ettevalmistamist.
- **OÜ SERVIK Taebla autolammutus Taebla alevikus Haapsalu mnt 2.** Jäätmekäitluskohas teostatakse ohtlike jäätmete (romusõidukid, pliiakud) ja metallijäätmete kogumist, metallijäätmete ladustamist, sortimist, romusõidukite demonteerimist ja kasutuskõlblike osade korduskasutuseks ettevalmistamist.
- **OÜ SERVIK Lihula vanametalli kokkuost Lihulas Valuste tee 7.** Jäätmekäitluskohas teostatakse ohtlike jäätmete (romusõidukid, pliiakud) ja metallijäätmete kogumist, metallijäätmete ladustamist, sortimist.
- **Haapsalu vanametallikokkuostu OÜ Haapsalu vanametalli kokkuost Haapsalus Tööstuse 11.** Jäätmekäitluskohas teostatakse metallijäätmete kogumist, sortimist, vaheladustamist.
- **Haapsalu Linnamajanduse AS-i Haapsalu Metsakalmistu.** Jäätmekäitluskohas teostatakse bioloogiliselt mittelagunevate jäätmete sortimist, biolagunevate jäätmete sortimist, kompostimist ja taaskasutust.
- **Lääne Teed OÜ laoplatz Lääne-Nigula vallas Saunja külas.** Jäätmekäitluskohas tegeletakse betooni, telliste, tänavapühkmete ja bituumenitaoliste segude mehaanilise ringlussevõttuga.
- **Poka Kaubandus OÜ jäätmekäitluskoht (Vanamõisa karjalaut) Ridala vallas Jõõdre külas.** Jäätmekäitluskohas tegeletakse tavajäätmete hulka kuuluvate ehitus- ja lammutusjäätmete kogumise, ladustamise, sortimise ning tavajäätmete hulka kuuluva turba ja töötlemata puidu põletamisel tekkinud lendtuha ja koldetuha, räbu ja katlatolmu ringlussevõttuga (väetisena).
- **AS-i Saarte Liinid jäätmekäitluskoht Ridala vallas Rohuküla sadamas.** Jäätmekäitluskohas tegeletakse ohtlike jäätmete kogumise ja vaheladustamisega ning pilsivee käitlemisega .
- **OÜ Läänemaa Ehitus Lihula mnt 19 ehitusjäätmete käitluskoht Haapsalus.** Jäätmekäitluskohas tegeletakse tavajäätmete hulka kuuluvate ehitus- ja lammutusjäätmete, pinnase ja puidu ladustamisega.
- **Lihula jäätmejaama Lihulas Oja 8.** Jäätmekäitluskohas tegeletakse ohtlike ja tavajäätmete jäätmete kogumise ja vaheladustamisega.
- **Läänemaa jäätmejaam Ridala vallas Kiltsi külas.** Jäätmekäitluskohas tegeletakse jäätmete kõrvaldamise ja taaskasutusega, ohtlike jäätmete kogumisega, teiste isikute tekitatud ja üleantud metallijäätmete kogumisega ning tavajäätmete kogumisega.

Jäätmekäitluskohad

Läänemaal prügilad puuduvad, jäätmed suunatakse ladestamiseks Tallinna, Väätša või Paikre prügilasse. Jäätmejaamu on maakonnas kaks, mis Riigi jäätmekava 2014-2020 hinnangul on terve maakonna kohta liiga vähe. Riigi jäätmekava soovitab jäätmejaamade arvu täiendada selliselt, et need jääksid kõigist elanikest mõistlikusse kaugusesse.

Keskkonnaministri määruse „Olmejäätmete sortimise kord ning sorditud jäätmete liigitamise alused“ kohaselt on jäätmejaam üldjuhul detailplaneeringu ja projekti alusel rajatud ning tehniliselt varustatud jäätmekäitluskohat, kuhu on paigutatud taaskasutatavate jäätmete kogumiseks ja esmaseks töötlemiseks kogumismahutid, sh ohtlike jäätmete kogumismahutid. Jäätmejaama tehniline varustus peab tagama järgnevate olmejäätmeliikide vastuvõtmise elanikkonnalt:

- Paber ja kartong (jäätmekood 20 01 01)
- Plastid (jäätmekood 20 01 39)
- Metallid (jäätmekood 20 01 40)
- Klaas (jäätmekood 20 01 02)
- Biolagunevad aia- ja haljastusjäätmed (jäätmekood 20 02 01)
- Puit (jäätmekood 20 01 38)
- Suurjäätmed (jäätmekood 20 03 07)
- Ohtlikud jäätmed (jäätmenimistu alajaotises 20 01 tärniga „*“ tähistatud jäätmed) ning olmes tekkinud ohtlike aineid sisaldavad või nendega saastunud pakendid (jäätmekood 15 01 10*)

Uusi jäätmejaamu Läänemaale järgneval viiel aastal siiski ei kavandata. Kullamaa plaanib uut jäätmete vastuvõtupunkti Kullamaale planeeritava biojäätmete kompostimisväljaku kõrvale. Hõredas asustuses on end õigustanud erinevad kogumisringid, mille korraldamisega jätkatakse. Kaaluda tuleb paberi ja papi, biojäätmete ja suurjäätmete liitmist korraldatud jäätmeveoga.

Tulevikus tuleb Lihula jäätmejaamas leida võimalused kõikide määrusega ettenähtud olmejäätmeliikide vastuvõtmiseks.

Läänemaa jäätmejaam

Jäätmejaam asub Kiltsi külas Ridala vallas (endise Pullapää prügilala maa-alal) ning seda haldab Feralmet OÜ. Jäätmejaam on avatud kuuel päeval nädalas, teenindab nii eraisikuid kui ettevõtteid.

Jäätmejaamas võetakse tasuta vastu: paberit ja pappi, pakendijäätmeid, vanarehve, puitu, elektri- ja kodumasinaid, patareisid ja akusid. Tasu eest võetakse vastu: ehitus- ja lammutusprahti, suurjäätmeid, klaasi, haljastusjäätmeid, töödeldud puitu, segaolmejäätmeid, vanaõli, kasutatud toiduõli, õli- ja kütusefiltreid, vanu ravimeid, värvi- ja lakijäätmeid, lahusteid ja liimijäätmeid, jahutusvedelikku, luminescentslampe, kütteõli jäätmeid ja asbesti sisaldavaid ehitusmaterjale (eterniit).

Läänemaa jäätmejaama planeeritakse taaskasutuskeskuse hoonet.

Lihula jäätmejaam

Jäätmejaam asub Lihula linnas Oja tn 8 ning seda haldab kohalik omavalitsus. Jäätmejaam on avatud kolmel päeval nädalas ning on mõeldud ainult erasikute teenindamiseks.

Hetkel võetakse jäätmejaamas tasuta vastu: paberit ja pappi, pakendijäätmeid, koduelektronikat, ohtlikke jäätmeid ja suurjäätmeid. Hetkel puudub jäätmejaamal luba tavajäätmete käitlemiseks.

Jäätmejaama paremaks majandamiseks on omavalitsusel plaanis osade jäätmeliikide vastuvõtmine teha üleandjale tasuliseks. Samuti on plaanis vastuvõetavate jäätmeliikide nimistut täiendada, lisades sinna lehtklaasi ja eterniidi.

Pürksi jäätmeoidla

Jäätmeoidla asub Jäätmekeskuse maaüksusel Pürksi külas Noarootsi vallas ning seda haldab kohalik omavalitsus. Jäätmete vastuvõtt ja korduvkasutusse andmine toimub eelneval kokkuleppel heakorratöötajaga. Ohtlikke jäätmeid võetakse tasuta vastu füüsilistelt isikutelt. Juriidilistelt isikutelt ohtlikke jäätmeid vastu ei võeta. Suurjäätmeid võetakse vastu tasu eest. Jäätmeoidlal puuduvad jäätmete käitlemiseks vajalikud load.

Jäätmekeskuse maaüksusele on kavandatud ka aia- ja haljastusjäätmete kompostimisväljak ja ehitusjäätmete vastuvõtuks laoplat. Vastav detailplaneering on kehtestatud, puudub rahastus.

Haapsalu keskkonnajaamad

Haapsalu keskkonnajaam asub Lihula maanteel Suure silla juures ning on avatud viiel päeval nädalas. Keskkonnajaamas on võimalik tasuta vastavatesse konteineritesse panna patareisid, kasutatud õlifiltreid, värvide, lakkide, vaikude jms taarat, kasutatud akusid ja tahmakassette. Samas jaamas on võimalik ära anda pakendeid ning paberit ja pappi. Keskkonnajaamal puuduvad jäätmete käitlemiseks vajalikud load.

Pakendite ning papi ja paberi kastid eraldiseisvatena paiknevad veel linnas erinevates kohtades: Mulla tn ääres, Lehe- Tüve, Kaluri ning Lahe-Lembitu tänavatel olevates keskkonnajaamades.

Korraldatud jäätmevedu

Korraldatud jäätmevedu on rakendatud Haapsalu linnas, Ridala, Hanila, Lihula, Lääne-Nigula, Martna ja Nõva valdades. Läänemaal on kaks korraldatud jäätmeveo piirkonda:

- piirkond, mille moodustavad Hanila, Lihula, Martna, Nõva ja Lääne-Nigula vald
- piirkond, mille moodustavad Haapsalu linn ja Ridala vald

Alla 1500 elanikuga Kullamaa, Noarootsi ja Vormsi vallas korraldatud jäätmevedu rakendatud ei ole – vastavalt jäätmeseadusele ei ole kohalikul omavalitsusel kohustust rakendada korraldatud jäätmevedu, kui selle haldusterritooriumil elab vähem kui 1500 inimest.

Haapsalu linna ja Ridala valla korraldatud jäätmeveo teenuse kontsessiooni andmise leping kehtib kuni 31.05.2016. Korraldatud jäätmeveoga on hõlmatud segaolmejäätmed, paber ja papp, suurjäätmed ning ohtlikud jäätmed.

Hanila, Lihula, Martna, Nõva ja Lääne-Nigula valla korraldatud jäätmeveo teenuse kontsessiooni andmise leping kehtib kuni 31.05.2018. Korraldatud jäätmeveoga on hõlmatud segaolmejäätmed ja ohtlikud jäätmed.

Määrus jäätmevaldajate registri asutamise kohta on olemas Haapsalu linnal, Hanila, Lihula, Martna, Ridala ja Vormsi vallal. Oru, Taebla ja Risti valdade liitmisel moodustatud Lääne-Nigula vallal on jäätmevaldajate registri määrus Oru ja Taebla valla endise haldusterritooriumi kohta. Kullamaa, Noarootsi ja Nõva vallal antud määrus puudub.

Korraldatud jäätmeveo piirkondadeks Läänemaal jäävad olemasolevad kaks piirkonda:

- Hanila, Lihula, Martna, Nõva ja Lääne-Nigula vald
- Haapsalu linn ja Ridala vald

Juhul kui jäätmeseaduse muudatus näeb ette, et ka alla 1500 elanikuga omavalitsused peavad rakendama korraldatud jäätmeveo, siis tuleb korraldatud jäätmeveo piirkonnad üle vaadata.

Jäätmeveo, ka korraldatud jäätmeveo, puhul on oluline:

- Vedaja peab jälgima, et jäätmeid ei veetaks ebamõistlikult kaugemale, suurendades sellega kunstlikult jäätmevaldaja kulutusi ning põhjustades sellega suuremat koormust keskkonnale
- Lisaks veohinnale peab vedaja arvestama jäätmete käitlemise kulutustega, pidades silmas jäätmehierarhia põhimõtet, millest lähtuvalt tuleb jäätmete kõrvaldamisele eelistada nende taaskasutamist

Jäätmevaldajate register tuleb asutada ka omavalitsustes, kus antud register hetkel puudub. Jäätmevaldajate registritesse tuleb kanda kõik jäätmevaldajad ning registrit andmeid tuleb pidevalt kaasajastada, et ennetada jäätmete väärkäitlemist ning tõhustada järelvalvet.

Vältimaks biojäätmete, suurjäätmete ning paberi ja papi sattumist segaolmejäätmete hulka, tuleb omavalitsustel kaaluda biojäätmete, suurjäätmete ning paberi ja papi korraldatud jäätmeveoga hõlmamist.

Järelevalve

Jäätmeseadusest tuleneva järelevalve tõhustamiseks tuleb omavalitsustel koolitada ametnikke, kelle ülesanne on järelevalve teostamine. Samuti tuleb tõhustada koostööd Keskkonnainspeksiiooniga.

Järelevalve muudab tõhusamaks jäätmevaldajate registri olemasolu ning selle järjepidev kaasajastamine.

Probleemsetesse kohtadesse, kus toimub prügistamine, võib kaaluda turvakaamerate paigaldamist.

Jäätmehoolduse rahastamine

Vastavalt jäätmeseadusele toetatakse jäätmehoolduse arendamist jäätmete keskkonda viimise eest makstavast saastetasust. Keskkonnatasudest saadav raha jaotatakse keskkonnatasude seadusega sätestatud ulatuses riigieelarve ja keskkonnakasutuse asukoha kohalike omavalitsuste eelarvete vahel: segaolmejäätmete ja segaolmejäätmete sortimisjäägi kõrvaldamise eest kantakse saastetasust 75 protsenti jäätmete päritolukoha kohaliku omavalitsuse üksuse eelarvesse jäätmehoolduse arendamiseks ja 25 protsenti riigieelarvesse.

Keskkonnatasudest riigieelarvesse laekuvat raha kasutatakse sihtotstarbeliselt keskkonnaseisundi hoidmiseks, loodusvarade taastootmiseks ja keskkonnakahjustuste heastamiseks.

Olmejäätmete prügilasse ladestamine on viimastel aastatel järsult vähenenud, seega on vähenenud ka saastetasul põhinev omavalitsuste rahastamine, mis omakorda tähendab seda, et omavalitsused tuginevad jäätmehoolduse korraldamisel ja õigusaktidega pandud kohustuste täitmisel peamiselt oma eelarvelistele vahenditele.

Lisaks on kohalikel omavalitsustel võimalik taotleda toetust Keskkonnainvesteeringute Keskuselt (KIK).

Läänemaa jäätmejaama opereerib ja majandab OÜ Feralmet. Lihula jäätmejaama haldab ja rahastab Lihula vald.

Tabel 8. Kulud (eurodes) jäätmehooldusele omavalitsustes aastatel 2009-2014, sulgudes on toodud omavalitsuse eelarvesse laekunud saastetasu

	Aasta						
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Haapsalu linn	56 865,97 (1495,54)	53 098,23 (2637,66)	59 168,76 (1222,07)	58 084,04 (1206,00)	87 630,80 (3169,96)	38 448,27 (5887,64)	50 095,36 (7131,00)
Hanila vald	2021,63 (2462,97)	3333,18 (1565,64)	2095,19 (1612,66)	2022,47 (1075,82)	2108,77 (405,65)	2358,23 (222,91)	2364,18 (188,79)
Kullamaa vald	8571,06 (812,23)	4734,36 (199,66)	4753,97 (1419,76)	6272,91 (192,00)	5069,96 (0,00)	3660,95 (357,00)	4876,60 (0,00)
Lihula vald	3839,66 (2359,64)	4530,01 (852,01)	4377,61 (3517,03)	70294,48 (1763,00)	11808,99 (325,00)	8684,38 (185,00)	11021,41 (72,00)
Lääne-Nigula vald ⁷	(5333,36)	(5134,60)	(4521,07)	(2786,13)	3573,41 (168,73)	4914,15 (727,94)	6689,58 (0,00)
Martna vald	2027,76 (0,00)	2037,72 (0,00)	2075,50 (0,00)	322,86 (0,00)	394,48 (0,00)	51,00 (0,00)	365,35 (0,00)
Noarootsi vald	7186,53 (862,61)	6121,40 (212,89)	6115,74 (1593,63)	4123,79 (220,00)	5002,30 (0,00)	5553,99 (367,00)	5516,14 (0,00)
Nõva vald	898,80 (307,61)	907,25 (252,39)	890,45 (512,62)	35,23 (198,00)	114,95 (26,00)	75,00 (20,00)	369,35 (1,00)
Ridala vald	52110,89 (3278,92)	54442,86 (1833,04)	53380,72 (8088,43)	2329,69 (3297,00)	14857,84 (302,62)	5585,06 (1672,49)	4158,67 (183,00)

⁷ Lääne-Nigula vald moodustati 2013. aastal, kulud on toodud antud aastast.

Vormsi vald ⁸	10 583 (277,00)	12 367 (297,00)	11 406 (351,00)	12 280 (196,00)	14 599 (13,00)	22 226 (98,00)	13 903 (0,00)
--------------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	-------------------	-------------------	------------------

Jäätmehoolduse infrastruktuuri arendamise ja haldamise käigus tuleb ellu viia järgnevaid tegevusi:

- Tagada liigiti kogutud pakendijäätmete üleandmisvõimalused tekkekoha lähedal. Sh üle tuleb vaadata konteinerite suurused, et need vastaks käesolevale vajadusele ning ei jääks liiga väikesteks. Igas pakendikogumiskohas peaks olema vähemalt kaks sobiliku suurusega korralikult ning arusaadavalt märgistatud konteinerit erinevate pakendiliikide kogumiseks (paberpakendid ja segapakendid). Kogumisvõrgustiku paigaldamist rahastavad tootjavastutusorganisatsioonid.
- Rajada uusi kompostimisväljakuid:

1. Haapsallu Haava tn äärde: väljaku eesmärk on eelkõige mahutada Haapsalu linna kodanike biojäätmel. Võimalik maksumus ei ole hetkel teada. Protsess on hetkel detailplaneeringu faasis.

2. Hanila valda Kinksi külasse Karuse kalmistu lähedusse. Planeeritav võimsus ja võimalik maksumus on väljaselgitamisel.

3. Lihula valda Lihula jäätmejaama kõrvale. Ca 3000 m², esialgne maksumus on 20 000 eur.

4. Lääne-Nigula valda Ristile. Ca 2500m² suurune, esialgne maksumus 15 000 eur.

5. Kullamaa valda Kullamaa reoveepuhasti ja biotiikide juurde koos planeeritava jäätmete vastuvõtupunktiga. Ca 8000 m², esialgne maksumus 100 000 euri.

6. Noarootsi valda Pürksi külla Jäätmekeskuse maaüksusele (katastritunnus 52001:005:0389). Väljaku suurus ca 400 m² ja maksumus ca 15 000 eur.

- Kaaluda korteriühistutele kompostrite või biolagunevate jäätmete mahutite paigaldamise korrusmajade juurde kohustuslikuks tegemist (juhul kui biojäätmete edasine käitlemine on korraldatud)
- Kaaluda biojäätmete ning paberi ja papi liitmist korraldatud jäätmeveoga.
- Jätkata ohtlike jäätmete ja elektroonikaromude kogumisringide korraldamisega.
- Kaaluda suurjäätmete kogumisringide korraldamist või nende liitmist kaorraldatud jäätmeveoga
- Jätkata Lihula jäätmejaama haldamist (Lihula valla eelarvest, ca 8000 eur aastas).
- Lisada Lihula jäätmejaamas vastuvõetavateks jäätmeteks: lehtklaas ja eterniit.

Kohalike omavalitsuste jäätmehooldusalane koostöö

Läänemaa kohalike omavalitsuste jäätmehooldusalane koostöö toimib Läänemaa Omavalitsuste Liidu kaudu ning seisneb ühise jäätmekava ja jäätmehooldusekirja koostamises ning korraldatud jäätmeveokonkursside korraldamises. Samuti koosnevad Läänemaa korraldatud jäätmeveopiirkonnad mitme omavalitsuse haldusterritooriumist. Üheskoos korraldatakse ohtlike jäätmete ja elektroonikaromude kogumisringe. Samuti korraldatakse ühiseid infopäevi.

⁸ Vormsi valla kulud jäätmehooldusele on tegelikult väiksemad, antud kulud sisaldavad RagnSells AS-ile tasutud jäätmeveo arveid, mille tegelikkuses maksavad kinni kodanikud, kellele Vallavalitsus arved esitab.

Jäätmetekke vältimine ja vähendamine

Jäätmetekke vältimine on jäätmekäitluse hierarhia prioriteetseim tase, mida tuleks arvestada ja eelistada jäätmekäitluse korraldamisel.

Jäätmekoguste vähendamine järjest kasvava tarbimise tingimustes on raskendatud, seetõttu tuleb rõhku panna nende jäätmekoguste vähendamisele, mis lähevad prügilasse ladestamisele. Selles vallas edu saavutamiseks tuleb kodanike hulgas teha aktiivset selgitustööd, et seeläbi juba esmase jäätmevaldaja tasandil suurendada jäätmete liigiti kogumist ja nende taas- ning korduvkasutamist, mis omakorda viibki prügilatesse ladestatavate jäätmekoguste vähenemiseni. Inimestele tuleb õpetada säästlikku tarbimist ja materjalide korduvkasutamist nii kodu, kui töökohas. Tootmises tuleb püüda juurutada keskkonnasõbralikke tehnoloogiaid.

Teadlikkuse tõstmine

Valdade veebilehtedel on antud teave jäätmejaama tegevuse, pakendikonteinerite asukohtade, ohtlike jäätmete kogumise kohta, teave korraldatud jäätmeveo ja jäätmete sortimise kohta. Jooksvat jäätmealast teavet on elanikele vahendatud nii kohalike ajalehtede kui maakonnalehe kaudu, samuti on info levitamiseks kasutatud külade ja linnade teadetetahvleid ning bussipeatusi (kogumisringid, pakendikonteinerite asukohad jms.) Samuti on vahendatud riiklikke kampaniamaterjale ning tootjavastutusorganisatsioonide poolt levitatavat teavet.

Elanikkonnale peab aktuaalne jäätmealane info olema kättesaadav omavalitsuse kodulehel, kus peab olema ära toodud järgnev:

- jäätmehoolduseeskiri
- info korraldatud jäätmeveo kohta
- korraldatud jäätmeveo puudumisel info võimalike jäätmeveo teenusepakujate kohta
- jäätmete sortimise juhend
- pakendikonteinerite asukohad
- info jäätmejaama asukoha ja seal vastuvõetavate jäätmeliikide kohta
- aia- ja haljastusjäätmete äraandmise võimalused
- probleemtoodete äraandmise võimalused
- ehitusjäätmete äraandmise võimalused
- info kogumisringide kohta

Jäätmejaamad, keskkonnajaamad ja jäätmeoidlad peavad olema varustatud infoga vastu võetavate jäätmeliikide kohta.

Info erinevate kogumisringide kohta paigaldatakse asulate teadetetahvlile ja bussipeatusesse, samuti antakse sellekohast infot läbi maakonnalehe.

Jäätmekava rakendamise mõju keskkonnale

Jäätmekava koostamise eesmärgiks on jäätmehoolduse arendamine kohaliku omavalitsuse tasandil ja selle läbi vähendada jäätmetest tekkivat keskkonnamoormust.

Läänemaa ja Lihula jäätmejaama koguessursi ja omavalitsuste ülese korraldatud jäätmeveo ühishanke läbiviimine ning korraldatud jäätmeveo raames ohtlike jäätmete veoringide läbiviimine kahel korral aastas, kõik see aitab kaasa keskkonna reostuskoormuse vähendamisele.

Mõju elus- ja eluta loodusele võib hinnata positiivseks, kuna hästi korraldatud jäätmemajanduse puhul väheneb oluliselt ebaseaduslikult loodusesse ladustatavate jäätmete hulk. Positiivset mõju peaks siin avaldama just korraldatud jäätmevedu ja seda ka hajaasustusaladel.

Jäätmekavaga on planeeritud regulaarselt toimuvad ohtlike jäätmete ringid. Tänu nendele väheneb ohtlike jäätmete poolt põhjustatav looduse saastatus ja seeläbi kaudne oht inimeste tervisele. Kui üha kasvavad jäätmeveo ja –käitluse tasud mõjutavad negatiivselt inimeste majanduslikku heaolu, siis samas mõjutavad kasvavad tasud inimesi üha enam tegelema jäätmete sorteerimisega ja vähendama tekkivate jäätmete hulka.

Hinnang eelmise jäätmekava raames seatud eesmärkide täitmisele

- „Aastal 2015 on Läänemaal 2 jäätmejaama ja vähemalt üks jäätmete mehaanilis-bioloogilise töötlemise kompleks. Jäätmejaamade juures on kogumispunktid kuhu saab tasuta ära anda kasutamiskõlblikku mööblit, kodumasinaid jms, et kodumajapidamises kasutatav läheks uuesti kasutusse.”

Eesmärk on osaliselt täidetud: hetkel on Läänemaal 2 jäätmejaama, puudub mehaanilis-bioloogilise töötlemise kompleks. Jäätmejaamade juures korduvkasutusse andmine hetkel ei toimi.

- „Kogu maakond on hõlmatud korraldatud jäätmeveoga ja on moodustunud kaks jäätmeveopiirkonda: Haapsalu ja ülejäänud Läänemaa territoorium.”

Eesmärk on osaliselt täidetud: Läänemaal on moodustatud kaks jäätmeveo piirkonda (piirkond, mille moodustavad Hanila, Lihula, Martna, Nõva ja Lääne-Nigula vald ja piirkond, mille moodustavad Haapsalu linn ja Ridala vald), kuid kogu maakond ei ole siiski korraldatud jäätmeveoga hõlmatud. Liitunud ei ole Kullamaa, Noarootsi ja Vormsi vallad.

- „Omavalitsuste territooriumitele on rajatud biolagunevate aia-, haljastus-, pargi- ja kalmistujäätmete kompostimisplatsid ja kompaktse hoonestusega aladel on korraldatud biolagunevate köögi- ja sööklajajäätmete kompostimine.”

Eesmärk täidetud vähesel määral: kompostimisplatse juurde loodud ei ole. Korrusmajade juurde on kompostrid paigutatud vaid Noarootsi vallas.

- „Loodud on ühtne pakendi- ja vanapaberikonteinerite võrgustik, vajadusel rajatakse valdade territooriumitele kogumispunktid ohtlike jäätmete ja elektroonikaromude vastuvõtuks, kust kaks korda aastas toimub nende äravedu korraldatud jäätmeveo korras toimivate ohtlike jäätmete ja elektroonikaromude veoringide kaudu.”

Eesmärk on täidetud: Pakendi- ja vanapaberikonteinerite võrgustik on omavalitsustes loodud koostöös tootjavastutusorganisatsioonidega. Ohtlike jäätmete ja elektroonikaromude kogumisingid toimivad.

- „Omavalitsused kasutavad ühtset internetipõhist jäätmevaldajate registrit.”

Eesmärk ei ole täidetud: omavalitsused ei kasuta ühtset internetipõhist jäätmevaldajate registrit. Hetkel on EVALD-i jäätmemooduliga liitunud Lihula, Lääne-Nigula ja Ridala vallad ning Haapsalu linn.

Hinnang jäätmevoogude arengule tulevikus

Jäätmevoogude arengut mõjutavad üldine majanduslik olukord (majandusliku seisundi paranemisega reeglina jäätmete ka suureneb) ja elanikkonna suurenemine/vähenev (elanikkonna vähenemisel, mis hetkel ka Läänemaal aset leiab, väheneb ka jäätmete). 2009.aasta majanduskriisi ajal vähenes jäätmete koguteke JATS-i andmetel võrreldes 2008. aastaga pea poole võrra: 2008.a jäätmete koguteke oli 40468,930 tonni, 2009.aastal langes see 23 235,822 tonnile). Aastatel 2009-2013 on jäätmete koguteke jäänud alla 30 000 tonni, kuid 2014. aastal suurenes koguteke võrreldes eelneva aastaga üle 10 000 tonni, st jäätmete koguteke oli aastal 2014 ca 37 000 tonni. 2014.aasta jäätmete kogutekke suurenemist põhjustasid Ridala ja Vormsi valdades toimunud hoonete lammutamised.

Kuigi Läänemaal toimub rahvastiku kahanemine, siis jäätmetekkele see nähtavat mõju ei ole avaldanud, pigem on näha muutusi, mis on mõjutatud majanduslikust olukorrast. Seega jäätmete koguteke Läänemaal pigem suureneb. Jäätmete liigiti kogumise juurdumisel väheneb segaolmejäätmete teke.

Eesmärgid ja tegevuskava

Läänemaa omavalitsuste jäätmehoolduse eesmärgid on püstitatud lähtudes jäätmehoolduse hetkeolukorrast, õigusaktides ja Riigi jäätmekavas 2014-2020 seatud eesmärkidest ning Läänemaa omavalitsuste arengukavadest.

Läänemaa omavalitsuste jäätmehoolduse arendamise eesmärkideks on:

- omavalitsuste koostöö jätkamine, mis tagab ühtse ja paremini toimiva jäätmehoolduse kogu maakonnas
- arendada olmejäätmete liigiti kogumist ja sorteerimist ning taaskasutust:

Aastaks 2020 tuleb saavutada olmejäätmete ringlussevõtu osakaal 50%-ni olmejäätmete kogumassist.

Ohtlikud jäätmed on liidetud korraldatud jäätmeveoga ning ohtlike jäätmeid võtavad vastu Läänemaa ja Lihula jäätmejaamad. Selleks, et keskustest kaugemal elavatel inimestel oleks võimalik mugavalt ohtlike jäätmeid üle anda, jätkatakse kord aastas ohtlike jäätmete kogumisringide korraldamisega.

Probleemtoodete jäätmete (sealhulgas romusõidukid ja nende osad (16 01), kaasa arvatud vanarehvid (16 01 03), elektroonikaromud ja nende osad (16 02), patareid ja akud (16 06)) olemasolevatele äraandmisvõimalustele, mida eelpool kavas kirjeldati, lisaks planeeritakse kord aastas korraldada elektroonikaromude kogumisring.

Suurjäätmete liigiti kogumise arendamiseks tuleb omavalitsustel kaaluda, kas liita antud jäätmed korraldatud jäätmeveoga, nagu on seda juba Haapsalu linnas ja Ridala vallas tehtud, või korraldada kogumisringe.

Puitu, klaasi ja metalli võtab hetkel vastu Läänemaa jäätmejaam. Klaas on plaanis lisada Lihula jäätmejaama vastuvõetavate jäätmete nimistusse.

Paberit ja kartongi võtavad vastu nii Läänemaa kui Lihula jäätmejaam. Paberi ja papi liigiti kogumise edendamiseks tuleb omavalitsustes tihendada paberi ja papi konteinerite võrgustikku

omavalitsustes, tõsta inimeste teadlikkust jäätmete liigiti kogumisest, kaaluda paberi ja papi liitmist korraldatud jäätmeveoga, kus liigiti kogutud paber ja papi vedu oleks oluliselt odavam segaolmejäätmete veost, motiveerides nii inimesi jäätmeid kohapeal sorteerima ning parandada järelevalvet jäätmehoolduse üle.

Biolagunevate jäätmete liigiti kogumise arendamiseks tuleb rajada kompostimisväljakuid, kaaluda korteriühistutele kompostrite või biolagunevate jäätmete mahutite paigaldamise korrusmajade juurde kohustuslikuks tegemist (juhul kui biojäätmete edasine käitlemine on korraldatud), propageerida kompostimist oma kinnistu territooriumil, koolitada inimesi jäätmeid kompostima, tõsta inimeste teadlikkust jäätmete liigiti kogumisest, kaaluda biojäätmete liitmist korraldatud jäätmeveoga, kus liigiti kogutud biojäätmete vedu oleks oluliselt odavam segaolmejäätmete veost, motiveerides nii inimesi jäätmeid kohapeal sorteerima, parandada järelevalvet jäätmehoolduse üle. Aastaks 2020 tuleb saavutada biojäätmete ringlussevõtu osakaal 13%-ni olmejäätmete kogumassist.

Pakendijäätmete liigiti kogumise edendamiseks tuleb tõsta inimeste teadlikkust jäätmete liigiti kogumisest, propageerida jäätmete liigiti kogumist, muuta pakendite eraldi kogumine elanikkonnale mugavaks, teha võimalikuks liigiti kogutud pakendite üle andmine võimalikult tekkekoha ligidal, st tihendada pakendite kogumiskohtade paiknemist, paigutada kogumiskohad sellistesse kohtadesse, kus rahvast on rohkem ning inimesed niikuinii käivad, nt kaupluste ligidusse, samuti kortermajade juurde, sõlmida taaskasutusorganisatsioonidega lepingud. Eesmärgiks on pakendijäätmete ringlussevõtu senise osakaalu suurendamine vähemalt 60%-ni pakendijäätmete kogumassist aastaks 2020.

- maandada jäätmetest tulenevat keskkonnariske
- tegeleda teavitustööga
- tõhustada järelevalvet jäätmehoolduse üle.

Seatud eesmärkide saavutamiseks kavandatud tegevuste rakendumisel saavutatakse järgmised tulemused:

- Omavalitsustel on ühesugune õigusraamistik
- Läänemaa omavalitsustes paranevad jäätmete liigiti kogumise ja taaskasutuse võimalused
- Inimesed on teadlikud jäätmetekke vältimise ja jäätmete liigiti kogumise ja sorteerimise võimalustest ning kasutavad neid aktiivselt
- Omavalitsustes väheneb jäätmete väärkäitlemine ning jäätmetest tulenev keskkonnarisk

Tabel 9. Läänemaa omavalitsuste ühtse jäätmekava tegevuskava

Nr	Tegevused	2016	2017	2018	2019	2020	Rahastus
1.	Läänemaa omavalitsused teevad koostööd jäätmehoolduse arendamisel						
1.1.	Ühise jäätmekava koostamine (hõlmab kõiki Läänemaa omavalitsusi)					X	KOV

Läänemaa omavalitsuste ühtne jäätmekava 2016-2020

1.2.	Ühtse jäätmehoolduseeskirja kehtestamine, kaasajastamine (jäätmekavast tulenevate muudatuste tegemine, uuenduste sisseviimine) (hõlmab kõiki Läänemaa omavalitsusi)	X					KOV
1.3.	Ühtse internetipõhise jäätmevaldajate registri kasutamine (hõlmab kõiki Läänemaa omavalitsusi)	X	X	X	X	X	KOV
1.4.	Jäätmevaldajate registri ülevaatamine/kaasajastamine (hõlmab kõiki Läänemaa omavalitsusi)	X	X	X	X	X	KOV
1.5.	Korraldatud jäätmeveo hangete korraldamine (Haapsalu linn ja Ridala vald 2016. aastal; Hanila, Lihula, Martna, Nõva ja Lääne-Nigula vald 2018)	X		X			KOV
1.6.	Ohtlike jäätmete kogumisringide korraldamine (Hanila, Lihula, Martna, Nõva, Kullamaa, Noarootsi ja Lääne-Nigula vald)	X	X	X	X	X	KOV, projekt
1.7.	Suurjäätmete kogumisringide korraldamine vajadusel (Hanila, Lihula, Martna, Nõva, Kullamaa, Noarootsi ja Lääne-Nigula vald)	X	X	X	X	X	KOV, projekt
1.8.	Elektroonikajäätmete kogumisringide korraldamine vajadusel (Hanila, Lihula, Martna, Nõva, Kullamaa, Noarootsi ja Lääne-Nigula vald)	X	X	X	X	X	KOV, projekt
2.	Olmejäätmete liigiti kogumise ja sorteerimise arendamine						
2.1.	Pakendi kogumispunktide arvu vastavusse viimine pakendiseadusega (hõlmab kõiki Läänemaa omavalitsusi)	X					KOV, TKO
2.2.	Taaskasutusorganisatsioonidega lepingu sõlmimine (hõlmab kõiki Läänemaa omavalitsusi)	X					KOV, TKO
2.3.	Pakendikotiteenuse võimaldamine (Haapsalu linn, Lihula ja Ridala vald)	X	X	X	X	X	TKO

Läänemaa omavalitsuste ühtne jäätmekava 2016-2020

2.4.	Hinnata vajadust/võimalust liita suurjäätmed korraldatud jäätmeveoga (Haapsalu linn ja Ridala vald 2016. aastal; Hanila, Lihula, Martna, Nõva ja Lääne-Nigula vald 2018. aastal)	X		X			KOV
2.5.	Hinnata vajadust/võimalust liita paber ja papp korraldatud jäätmeveoga (Haapsalu linn ja Ridala vald 2016. aastal; Hanila, Lihula, Martna, Nõva ja Lääne-Nigula vald 2018. aastal)	X		X			KOV
2.6.	Hinnata vajadust/võimalust liita biojäätmed korraldatud jäätmeveoga (Haapsalu linn ja Ridala vald 2016. aastal; Hanila, Lihula, Martna, Nõva ja Lääne-Nigula vald 2018. aastal)	X		X			KOV
2.7.	Kaaluda korteriühistutele kompostrite või biolagunevate jäätmete mahutite paigaldamise korrusmajade juurde kohustuslikuks tegemist (juhul kui biojäätmete edasine käitlemine on korraldatud) (hõlmab kõiki Läänemaa omavalitsusi, välja arvatud Vormsi vald)			X			Kinnistu omanik
2.8.	Kompostimisväljakute rajamine biojäätmete jaoks						
	Haapsalu linn	X	X				KOV, projekt
	Hanila vald					X	KOV, projekt
	Lihula vald		X				KOV, projekt
	Lääne-Nigula vald					X	KOV, projekt
	Kullamaa vald					X	KOV, projekt
	Noarootsi vald					X	KOV, projekt

Läänemaa omavalitsuste ühtne jäätmekava 2016-2020

2.9.	Jäätmete vastuvõtupunkti rajamine Kullamaale planeeritava biojäätmete kompostimisväljaku kõrvale.						X	KOV, projekt
3.	Teavitamine							
3.1.	Pidev jäätmete alane nõustamine ja teavitustöö tegemine (hõlmab kõiki Läänemaa omavalitsusi)	X	X	X	X	X	X	KOV, TKO
3.2.	Omavalitsuste kodulehtedel jäätmealase info pidev aktualiseerimine (hõlmab kõiki Läänemaa omavalitsusi)	X	X	X	X	X	X	KOV
4.	Jäätmejaamade haldamine							
4.1.	Vastuvõetavate jäätmeliikide lisamine (Lihula jäätmejaam) (Lihula vald)	X						KOV, projekt
4.2.	Lihula jäätmejaama haldamine (Lihula vald)	X	X	X	X	X	X	KOV
4.3.	Läänemaa jäätmejaama taaskasutushoone ehitamine	X						Ettevõte, projekt
5.	Järelevalve tõhustamine							
5.1.	Ametnike koolitamine (hõlmab kõiki Läänemaa omavalitsusi)	X	X	X	X	X	X	KOV
5.2.	Valvekaamerate soetamine (vajadusel) (hõlmab kõiki Läänemaa omavalitsusi)	X	X	X	X	X	X	KOV, projekt
6.	Keskkonnamiskide maandamine							
6.1.	Jääkreostusobjektide likvideerimine (kavas eelnevalt väljatoodud jääkreostusobjektid)	X	X	X	X	X	X	KOV, kinnistu omanik, projekt
6.2.	Maastikupilti kahjustavate ehitiste lammutamine või korrastamine	X	X	X	X	X	X	KOV, kinnistu omanik, projekt

KOV – kohalik omavalitsus

projekt – rahastatakse projektipõhiselt

TKO – taaskasutusorganisatsioon